

NAŠE DELO

Bliža se občni zbor osnovne organizacije sindikata

KOLIČEVO, SEPTEMBER — Letos poteče dvo-letna mandatna doba sedanjemu vodstvu sindikalne organizacije. Zato je potrebno v skladu s statutom Zveze sindikatov Slovenije in pravili sindikalne organizacije izvesti občni zbor še pred iztekom letošnjega leta.

V želji, da bi pomagali sindikalni organizaciji čimboljše pripraviti in izvesti občne zборе, je predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta Domžale pripravilo smernice, ki zajemajo vsebinske, kadrovske in organizacijsko-tehnične priprave za izvedbo občinskih zborov.

Zato najbrž ne bo odveč, da se s stališči in smernicami občinskega sindikalnega sveta seznani čim širši krog članov sindikata našega podjetja.

VESEBINSKE PRIPRAVE

Pri vsebinskih pripravah je za občni zbor osnovne sindikalne organizacije pomembno to, da ne sme biti formalni ali navadni delovni sestanek, temveč mora predstavljati mejnik v delu sindikalne organizacije. Predvsem mora realno oceniti aktivnost svoje organizacije v dvoletnem mandatnem obdobju, njeno materialno stanje in finančno poslovanje ter na osnovi »političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov«, pripraviti čimbolj konkreten program nalog za prihodnje obdobje.

Izvršni odbor mora sestaviti pismeno poročilo o delu osnovne sindikalne organizacije in ga hkrati s vabilom poslati izvoljenemu delegatu sindikalne organizacije ter prek internih informacij poročilo posredovati vsem članom sindikalne organizacije. V poročilu naj bo konkretno in objektivno prikazano delo izvršnega odbora in celotna aktivnost sindikalne organizacije, zlasti pa ne bi smeli zanemarjati:

— pregled stališč in sklepov zadnjega občnega zbora, oziroma programa dela osnovne sindikalne organizacije;

— pregled izvedenih in neopravljenih nalog s pojasnilom, zakaj niso bile izvedene;

— prikaz konkretne aktivnosti izvršnega odbora in občasnih komisij po posameznih področjih dejavnosti;

— kritično oceno o tem, ali so stališča osnovne sindikalne organizacije izražala potrebe, predlo-

ge in mnenja članstva ter koliko in kako je sindikat vplival na razreševanje najbolj perečih problemov delavcev v delovni organizaciji.

Poročilo o delu mora biti priloženo poročilo o finančnem in materialnem poslovanju osnovne sindikalne organizacije z ustreznimi pojasnili posameznih postavk. Finančno-materialno poslovanje mora pregledati tudi nadzorni odbor in o tem poročati na občnem zboru.

Da bi se izognili nepotrebnim in splošnim razpravam o vprašanjih, ki niso bistvenega pomena za položaj delavcev v organizaciji, naj bo celotna razprava usmerjena na konkretni dogovor o razreševanju tistih vprašanj, ki neposredno vplivajo na materialni in družbeni položaj delavca. Gre zlasti za uresničitev stališč in zahtev osnovne organizacije do:

— najnižji osebni dohodek in politika nagrajevanja;

— varstvo pri delu in delovnih pogojev;

— kadrovske politike (štipendiranje, izboljševanje, usposabljanje in kulturna dejavnost)

— rekreacija oddiha, posebej do politike regresiranja letnih dopustov;

— pospeševanje reševanja stanovanjskih problemov;

— razvijanje samoupravnih odnosov (samoupravna zakonodaja), vključevanje v družbene dogovore za reševanje perečih problemov v občini, izpolnjevanje priporočil skupščinskih organov, sodelovanje sindikalne organizacije s samoupravnimi organi, odnos odbornik — skupščina — občani, informiranje v delovni organizaciji itd.

Po teh vprašanjih in na osnovi »političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov« mora občni zbor osnovne sindikalne organizacije sprejeti konkreten program svoje aktivnosti za prihodnje obdobje. Program naj vsebuje opis nalog ter rok za izvedbo po možnosti tudi konkretne zadolžitve organa ali posameznika za uresničitev naloge.

KADROVSKE PRIPRAVE

Neaktivnost, neprizadetost in neodgovornost nekaterih vodstev osnovnih organizacij narekuje resnejša prizadevanja pri kadro-

vanju v nova vodstva osnovnih organizacij.

Izhajajoč iz načela, da je vodstvo osnovne organizacije odgovorno za delo svojemu članstvu, se mora v kadrovske priprave vključiti čim širši krog članstva, ki naj predlaga tiste kandidate, v katerih bodo videli jamstvo za uspešno vodenje osnovne organizacije in za reševanje problemov v interesu članstva.

Položaj in dejavnost sindikata v delovni organizaciji sta odvisna včasih tudi od tega, kdo so člani izvršilnega odbora in zlasti kdo je predsednik (njihov status v delovni organizaciji in osebni odnos do sindikata). Pri tem je potrebno upoštevati:

a) osebni odnos predsednika in članov izvršilnega odbora do sindikalne organizacije — po dosedanjih razgovorih s predsedniki osnovnih organizacij je moč razbrati, da je veliko takih, ki po lastni izjavi ne vidijo smisla v

(Nadaljevanje na 5. strani)

O čem so razpravljali organi upravljanja na zadnjih sejah

MEDVODE, SEPTEMBRA — Poslovni odbor podjetja je v mesecu avgustu in prvi polovici septembra trikrat zasedal. Na 4. redni seji je obravnaval poslovanje podjetja za I. polletje, vprašanje izgube okrepčevalnice, izbiro ponudb za regeneracijo in koriščenje sredstev investicijskega vzdrževanja. Iz poročil o poslovanju za I. polletje izhaja, da so bili proizvodni in finančni rezultati zadovoljivi. Proizvodnja celuloze se je v primerjavi z istim obdobjem v lanskem letu povečala za 7,7 %. Finančni rezultati so sicer precej ugodni, vendar je treba pri tem pripomniti, da predstavlja kar 1.138.165.— din dobička razliko med izrednimi dohodki in razhodki in le 664.631 din dobička je od prodaje proizvodov. V primerjavi z letom 1971. se je dohodek podjetja povečal za 17,3 %, osebni dohodki pa za 18,5 %. Člani poslovnega odbora so pri obravnavi proizvodnih rezultatov ugotovili, da so vedno večje težave z delovno silo zaradi povečanega dohoda dolgega lesa in zaradi povečanega obsega sekanja žamanja v letnih mesecih, ko je za to najbolj primeren čas. V zvezi s tem je poslovni odbor zadolžil tehnični sektor, da pripravi predlog za izboljšanje mehanizacije na lesnem prostoru in v pripravi lesa. Razrezovanje dolgega lesa pa naj se letos izvede z delavci na podlagi delovnih pogodb.

Poslovni odbor je obravnaval tudi vprašanje izgube obratne okrepčevalnice in v zvezi s tem sprejel nekatere ukrepe za izboljšanje poslovanja. Stališče poslovnega odbora je bilo, da bi morali povečati cene za malice zaradi podražitev materiala.

Na predlog tehničnega sektorja je poslovni odbor sprejel sklep, da se povečajo sredstva investicijskega vzdrževanja od 1.200.000 na 1.500.000, kar mora še potrditi delavski svet.

Vprašanje izbire ponudb za dobavo opreme za regeneracijo je poslovni odbor obravnaval na dveh sejah in se končno odločil za firmo Henschel Export GmbH in Düsseldorfa, ki je najboljši ponudnik.

Glede na izredno pereče vprašanje v zvezi z delovno silo sta poslovni odbor in delavski svet o tem problemu razpravljala na

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNICE KOLIČEVO

TOVARNE CELULOZE MEDVODE

O rekonstrukciji kartonskega stroja II, napravah za čiščenje tehnoloških voda in o drugih rekonstrukcijah v Papirnici Količevo, smo že pisali. V petek, 15. septembra je bil storjen še en korak naprej. Podpisali so namreč pogodbo za dobavo opreme s predstavniki zahodnonemške firme Erwepa. Na sliki: ob podpisu pogodbe

svojih izrednih sejah. Delavski svet je sprejel nekatere ukrepe, da bi se v bodoče izognili tem težavam. Člani kolektiva, ki bodo koristili ves mesec kosila v menzi »Donita« imajo pravico do regresa v višini 5,00 N din. Na lesnem prostoru in v pripravi lesa,

kjer dela pri manipulaciji s surovinami polovica delavcev zaposlenih v proizvodnji celuloze, je nujno rešiti vprašanje mehanizacije, predvsem je treba mehanizirati razrez dolgega lesa, razkladanje surovin in izboljšati naprave za sekanje lesa.

Važnejše spremembe pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Na 11. redni seji odbora za družbeni standard so med drugim razpravljali tudi o pravilniku o kreditiranju stanovanjske graditve. Odbor je menil, da je treba nekatere določbe pravilnika spremeniti:

7. člen: Zadnji odstavek se pravilno glasi: Zoper sklep Odbora za družbeni standard lahko delavec vloži ugovor v roku 15 dni od dneva vročitve sklepa ali odločbe, izdane na podlagi sklepa.

14. člen: Drugi odstavek se glasi: Razpis mora biti najmanj 15 dni razglašen na oglasnih deskah in mora vsebovati vse pogoje za udeležbo ter rok, do katerega se sprejemajo prijave.

16. člen: 1. kriterij se glasi: Stopnja delovnega mesta:

I., II. in III. sistematizacijska grupa 10 točk

IV., V. in VI. sistematizacijska grupa 15 točk

VII. sistematizacijska grupa 20 točk

VIII. sistematizacijska grupa 25 točk

3. neprekinjeno delovno dobo v podjetju:

do 5. let — za vsako dopolnjeno leto 0,5 točke

V ostalem je tretji kriterij nespremenjen.

5. Obstoječe stanovanjske razmere po kriterijih 6. člena: delavec, ki prebiva v neprimernem stanovanju (premajhno, vlažno, brez pritliklin)

15 točk

6. kriterij se črta.

7. kriterij: Črta se točka b).

17. člen: Prvi stavek se glasi: Če dva udeleženca dosežeta enako število točk, ima prednost tisti, ki doseže večje število točk po kriterijih 3. točke 16. člena.

20. člen: K točki c) se doda še ena alineja in sicer: — kadar gre za stanovanjska vprašanja aktivnih borcev NOV.

24. člen: V točki d) se namesto besede »dovoli« vstavi »cmogoči«.

28. člen: V prvi točki se namesto 5 % vstavi 11 %.

31. člen: Drugi odstavek se pravilno glasi: Zoper odločbo o dodelitvi stanovanja lahko vsak udeleženec razpisa vloži ugovor v roku 15 dni od dneva objave odločbe na oglasni deski. Če odbor pritožbi ne ugodí, jo odstopi v obravnavo in odločanje delavskemu svetu.

32. člen: se glasi: Delavec ne sme zamenjati stanovanja, ki mu ga je podjetje dodelilo v uporabo, z drugim imetnikom stanovanjskih pravic, niti vze-ti v stanovanje podnajemnika, če nima soglasja podjetja.

Množični sestanek sindikata

Združene papirnice Ljubljana					
GIBANJE PROIZVODNJE V MESECU AVGUSTU 1972					
	Plan	Doseženo	Izkoriščenje zmogljivosti		
			ϕ I.—VIII. 72	ϕ I. 1971	
Klasični papirji .	100	92,2	91,3	91,7	
Premazni papirji	100	147,2	51,7	47,6	
Skupaj:	100	105,1	—	—	
Lesovina	100	130,0	—	—	
V mesecu avgustu smo dosegli dokaj visoko proizvodnjo in sicer smo presegli proizvodni plan za 5 ^o /. To smo dosegli z rekordno proizvodnjo premazanih papirjev ter nižjimi zastoji na PS. Kot ponavadi smo od klasičnih vrst izdelali največ off-set papirjev, od ostalih vrst pa znatno več bankposta, pigmentiranih papirjev ter kulerjev. Izmeta smo ugotovili za ca. 1 ^o /o več kot znaša poprečje I. polletja.					
Plan proizvodnje premaznih papirjev smo presegli za 47 ^o /, kar smo dosegli z boljšo izkoriščenostjo PRS, ugodnim proizvodnim programom ter znižanim izmetom (10 ^o %). Izdelovali smo največ enostransko premazane papirje, ter papirje z obojestranskim, toda tanjšim namazom.					
Plan proizvodnje lesovine smo presegli za 30 ^o /, ker smo glede na visoko proizvodnjo kulerjev potrebovali več lesovine in je zato brusilnica obratovala s polno zmogljivostjo.					
GIBANJE PROIZVODNJE V MESECU JULIJU 1972					
	Plan	Doseženo	Izkoriščenje zmogljivosti		
			ϕ I.—VII. 1972	ϕ I. 1971	
Klasični papirji .	100	93,3	90,7	91,7	
Premazni papirji	100	122,6	52,8	47,6	
Skupaj:	100	100,2	—	—	
Lesovina	100	96,7	—	—	
Proizvodnja lesovine se je v mesecu juliju kljub državnim praznikom gibala v planirani višini. Od klasičnih vrst papirjev smo izdelali 37 ^o /o offset papirjev, v primerjavi s preteklimi obdobji pa znatno več peresnolahkih in mehanografskih papirjev, ciklostila ter kulerjev. Zastoji na PS so bili nekaj nad poprečjem, posebno na I. in III. PS zaradi mehanskih popravil, izklopov ter menjav strojne vprege. Tudi izmeta smo zabeležili za 0,5 ^o /o več kot znaša poprečje preteklega obdobja.					
Premazanih papirjev smo glede na plan izdelali za 23 ^o /o več, prevladovali pa so enostransko premazani papirji. Zastoji na PS so bili za ca. 3 ^o /o večji, za 2 ^o /o pa tudi več izmeta.					
Zaradi remonta brusilnice plana proizvodnje lesovine nismo dosegli.					

Papirnica Količevo

GIBANJE REALIZIRANE PROIZVODNJE ZA JULIJ 1972

Količinsko v %					
Izdelek	VII/72	I-VII/72	VII/72	VII/72	I-VII/72
	LP VII/72	LP I-VII/72	OP VII/72	VII/71	I-VII/71
Papir	88,3	88,6	84,5	103,5	94,3
Karton	95,3	101,8	95,-	93,9	104,5
Lepenka	79,9	96,4	84,1	92,3	104,4
Skupaj	92,7	99,1	92,2	95,3	102,8
Proiz. lesov.	92,7	86,1	—	84,4	80,8
Vrednostno v %					
Papir	76,5	88,3	79,5	97,-	94,-
Karton	98,8	106,1	97,5	102,3	113,-
Lepenka	88,6	105,5	93,7	96,5	118,-
Skupaj	93,3	102,6	93,7	100,8	109,8

IZVOZ					
Količinsko v %					
Papir	69,9	60,6	79,5	103,5	83,3
Karton	88,9	50,5	228,-	95,7	132,1
Lepenka	—	—	—	—	—
Skupaj	81,3	54,5	138,7	100,-	105,-
Vrednostno v %					
Papir	57,6	56,8	78,-	115,6	88,5
Karton	85,6	53,4	205,5	104,6	126,4
Lepenka	—	—	—	—	—
Skupaj	74,4	54,7	136,5	107,8	107,6

LP — osnovni letni plan
OP — operativni plan

Primerjave so izvršene z realizirano (fakturirano) proizvodnjo in ne z dejansko

ČASOVNO IZKORIŠČANJE PROIZVODNIH STROJEV JULIJ 1972								
Stroj	Koled. čas ure	Prazniki ure	Remont ure	Zastoj ure	Izk. str. Proizv. %	Proizv. na stroju t		
PS I	744	—	—	8	1,1	98,9	92,6	
PS II	744	—	56	7,5	32	4,3	88,2	367,6
KS I	744	—	—	16	2,2	97,8	592,-	
KS II	744	—	—	29	3,9	96,1	1,213.7	
LS	744	—	—	21	2,8	97,2	209,6	
Skupaj	744	—	11	1,5	21	2,8	95,7	2.475,5
Brusilnica	744	—	—	82	11,-	89,-	399,4	

Delo samoupravnih organov

KOLIČEVO, SEPTEMBER --- Delavski svet je na svoji 26. seji v mesecu juliju obravnaval in sprejel periodični obračun za prvo polletje letošnjega leta.

V zvezi z bodočim razvojem tovarne je člane DS informiral direktor podjetja tov. Varšek in dejal, da je sedaj aktualna prva od treh delovskemu svetu že poznanih variant (60 t/dan, 75 t/dan in pa novi KS III). Trenutno so v teku intenzivni pogovori s ponudniki, ki bi želeli delo prevzeti. Najresnejša kandidata sta ER-WEPA in pa ANDRITZ.

Tov. Varšek je končno poudaril, da, če hočemo doseči predvideni razvoj, moramo najprej urediti notranje odnose ter nagrajevanje, potem pa moramo seveda vse sile vložiti v razvoj tovarne.

Na svoji 27. seji je delavski svet izključil iz delovne organizacije Milana Prelovška, ki je grobo kršil delovno disciplino. Izjemno je odobril kredite za gradnjo stanovanjskih hiš ter nakup stanovanja. Končno pa je na podlagi 62. čl. zakona o vodah, ki ga je izdal republiški sekretar za urbanizem, sprejel pravilnik za obratovanje s čistilnimi napravami in njihovo vzdrževanje ter za vodstvo obratnih dnevnikov. Ta pravilnik ureja obratovanje tehnoloških čistilnih naprav in čistilnih naprav fekalnih odpadk. Obsega pa tekstualni del ter priloge tabel in načrtov čistilnih naprav.

Poslovni odbor je na 45. seji na podlagi rezultatov poslovanja in glede na ostanek dohodka za prvo polletje 1972 sprejel sklep o izplačilu 5% viška za vsak mesec prvega polletja. Dalje je PO, glede na to, da je tov. Sonc odšel v pokoj, bil pa je član UO Papirlesa. na njegovo mesto imenoval sedanjega direktorja Mira Varška, ing.

Na 45. seji je sprejel operativni plan za julij, sprejel tudi plan nadur za julij ter potrdil v juniju izvršene nadure.

Na predlog OOOZK je PO prizadetim pokrajinam v Prekmurju zaradi poplav odobril pomoč v višini 15.000 din.

Na 46. seji je PO sprejel sklep o izplačilu 15% OD iz dohodka, ki se bo obračunal tako, da bo 7-procentna osnova OD iz julija, 8% osnova pa iz meseca junija.

Tov. Niko Belšak, komercialni direktor, je povedal, da so pokazatelji, ki so vplivali na slabši rezultat v mesecu juliju, v izbiri asortimenta in v plasmaju blaga za izvoz, to pa je predvsem STS papir ter triplex PR »Bystra«, ki smo ga precej prodali doma in na tuj trg.

Na predlog DITP Ljubljana, ki organizira strokovno ekskurzijo za ogledom tovarne celuloze in papirja Borregaard Hallein, je PO sklenil, da se bodo te ekskurzije udeležili: Srečo Hribar, Anton Smole, Janez Majhenič, Pavel Klemenčič, Franc Pančur, Andrej

NETO PROIZVODNJA NA ZAPOSLENEGA			
	Zaposleni	%	Proizv./zaposl.
Poprečje v letu 71	701	100,-	100,-
Julij 72	693	98,9	105,5
Poprečje v letu 72	696	99,3	102,8

GIBANJE REALIZIRANE PROIZVODNJE ZA AVGUST 1972					
Količinsko v %					
Izdelek	VIII/72	I-VIII/72	VIII/72	VIII/72	I-VIII/72
	LP VIII/72	LP I-VIII/72	OP VIII/72	VIII/71	I-VIII/71
Papir	95,7	89,6	88,6	123,-	98,-
Karton	102,8	102,-	102,2	110,4	105,2
Lepenka	89,2	95,9	104,5	110,2	105,1
Skupaj	100,4	99,3	99,8	116,9	104,-
Proiz. lesov.	103,2	88,2	—	101,5	83,3
Vrednostno v %					
Papir	104,-	90,4	112,5	134,3	98,6
Karton	109,2	106,5	107,3	111,1	112,7
Lepenka	92,8	103,9	103,3	110,5	117,-
Skupaj	106,4	103,1	108,1	114,9	110,4

IZVOZ					
Količinsko v %					
Papir	15,2	54,6	42,6	24,6	76,6
Karton	22,9	46,9	106,-	53,6	120,8
Lepenka	—	—	—	—	—
Skupaj	19,8	49,9	73,-	39,4	96,6
Vrednostno v %					
Papir	19,4	51,8	47,6	32,1	81,4
Karton	45,-	52,3	218,7	113,9	124,8
Lepenka	—	—	—	—	—
Skupaj	34,8	52,1	121,4	72,7	103,2

LP — osnovni letni plan
OP — operativni plan

Primerjave so izvršene z realizirano (fakturirano) proizvodnjo in ne z dejansko.

ČASOVNO IZKORIŠČANJE PROIZVODNIH STROJEV AVGUST 1972									
Stroj	Koled. čas ure	Prazniki ure	Remont ure	Zastoj ure	Izk. str. Proizv. %	Proizv. na stroju t			
PS I	744	—	—	—	12	1,6	98,4	90,6	
PS II	744	—	—	—	23	3,2	96,8	327,-	
KS I	744	—	—	—	60	8,1	91,9	634,5	
KS II	744	—	—	—	21	2,8	97,2	1.244,5	
LS	744	—	60	8,1	41	5,5	86,4	188,5	
Skupaj	744	—	12	1,6	32	4,3	94,1	2.485,1	
Brusilnica	744	—	19	2,5	1	0,1	97,4	444,8	
NETO PROIZVODNJA NA ZAPOSLENEGA									
	Zaposleni	%	Proizv./zaposl.						
Poprečje v letu 1971	701	100,-	100,-						
Avgust 1972	695	99,-	110,4						
Poprečje v letu 1972	696	99,3	103,7						

Majdič, Janez Klopčič in Anton Tavčar.

V zvezi z rekonstrukcijo tovarne bo prišlo do povečanja potovanj v inozemstvo. Na predlog tehničnega direktorja je PO sprejel sklep, s katerim pooblasti tov. direktorja, da bo odobral službeno potovanja v inozemstvo in tuzemstvo ter o izvršenih potovanjih seznanjal poslovni odbor.

Na 47. seji je PO sprejel operativni plan za september, plan nadur za september ter potrdil izvršene nadure v mesecu avgustu.

Na izredni seji OMO je le-ta pod prvo točko dnevnega reda razpravljal o odlikovanju predsednika občine tov. Albina Klemenca. Predlog za zvezno odlikovanje je podala Kemična tovarna Domžale. Člani OMO podpirajo predlog, saj tov. Klemenca vsi poznajo kot zelo delovnega in aktivnega delavca. V času njegove mandatne dobe je bil v občini narejen velik korak pri gradnji raznih objektov (ceste, šole).

Na svoji 42. seji je OMO sprejel sklep predlagati delavskemu svetu podjetja, da izključi iz delovne organizacije Milana Prelovška, ki je grobo kršil delovno disciplino. Na tej seji je obravnaval še druge disciplinske prekrške.

Na 43. seji je odbor za medsebojne odnose obravnaval tekoče kadrovske zadeve, kot premitivne nekaterih delavcev ter določitev osnov za obračun OD.

Po sklepu OMO bo podjetje podpisalo pogodbo s šolskim centrom tiska in papirja v Ljubljani o medsebojnih obveznostih pri izobraževanju učencev. Odobrena je bila tudi praksa dijakom centra v lesobrusilnici podjetja. O tem mora pravna služba podjetja pripraviti ustrezno pogodbo.

Na seji so razpravljali tudi o predlogu za povišanje nagrad vajencem ter štipendistom in končno potrdili predlog kadrovske službe, da se nagrade prizadetim povišajo.

gm

Ali veste, da je v I. polletju 1972...	
VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER	
Ali veste, da je...	
— bil dosežen plan proizvodnje papirja za 100,8 ^o /o,	
— plan proizvodnje lesovine s 104,9 ^o /o,	
— plan proizvodnje CMC celuloze s 63,9 ^o /o,	
— energije s 109,5 ^o /o,	
— znašala izkoriščenost papirnih strojev 91,4 ^o /o,	
— znašala izkoriščenost premaznega stroja le 51,4 ^o /o glede na vse možne ure in 70,4 ^o /o v primerjavi z možnimi obratnimi urami,	
— bilo kar 1122 ur zastojev papirnih strojev, pri čemer je upoštevan remont II. PS,	
— znašal izmet 7,49 ^o /o celotne proizvodnje,	
— da so snovne izgube vlaknin evidentirane z 1,15 ^o /o, kaolina pa s 13,0 ^o /o,	
— izkoriščenost delovnih širin in brzina na strojih na ravni preteklega leta,	
— da so se boleznine zmanjšale za 0,13 ^o /o,	
— da se je vrednost prodanega papirja povečala za 12 ^o /o, medtem ko so se stroški porabljenega materiala in storitev povečali za 15 ^o /o,	
— da so osebni dohodki s prispevki vred porasli za 19 ^o /o,	
— da že zbiramo sredstva za uresničenje novega investicijskega programa, ki ga je LB že potrdila,	
— da znašajo terjatve do kupcev doma in v tujini preko 6 milijard in 100 milijonov starih dinarjev,	
— da so naše obveznosti do dobaviteljev 2 milijardi 797 milijonov starih dinarjev.	

Tokrat električarji - strokovno in privatno!

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Naši sodelavci iz različnih oddelkov so se že oglasili v razgovoru z našimi bralci. Danes pričakujemo nekaj besed od električarjev in želimo, da bi povedali, kar jim leži na srcu, bodisi iz vsebine dela v tovarni, ali pa kako in kaj najraje počenja v svojem privatnem življenju. Večino smo dobili na delovnem mestu. Nekateri so na vprašanja radi odgovarjali, drugi pa so razgovor tudi odklonili. Tako je izgledal naš sestanek z nekaterimi od dvajsetih

»Nace **ZAJEC**, najprej sem se ustavil pri tebi, kot vodji elektrodela-
delavnic. Prosim, povej najzanimivejše o lastnem strokovnem delu, o odnosih v elektrodela-
delnici, kaj bi bilo za dober potek dela v delavnici treba organizacijsko spremeniti ali izboljšati sedanje stanje.«

Nace Zajec

»Pri nas je vse zanimivo, ker je delo samo tako različno, da se le redko ponavlja. Včasih zahteva več umskega, včasih pa več fizičnega napora. Tokrat se najbolj občutijo dobri medsebojni odnosi, ko drug drugemu pomaga, pa naj bo to pri iskanju nevidne napake pri avtomatiki, ali pa pri fizičnem delu ob zamenjavi elektro motorja, da je zastoj stroja krajši. Organizacijsko ni kaj spreminjati, ker smo vežji del odvisni od naročil iz proizvodnje. Organizacijsko zaniha največkrat pri reparaturah, ko ob napovedani uri že čakamo pripravljeni za delo, stroj pa potem še kaki dve uri obratuje.«

»Kot dolgoletni kulturni delavec že leta sem sodeluješ in vodiš organizacijo pihalniškega pihalnega orkestra. Kako si zadovoljen s fanti, kvaliteto, financami in programom?«

»Pri delu s pihalnim orkestrom sem še kar zadovoljen. Še kar zato, ker imamo večje glasbene uspehe kot pa finančne, oziroma materialne pogoje.

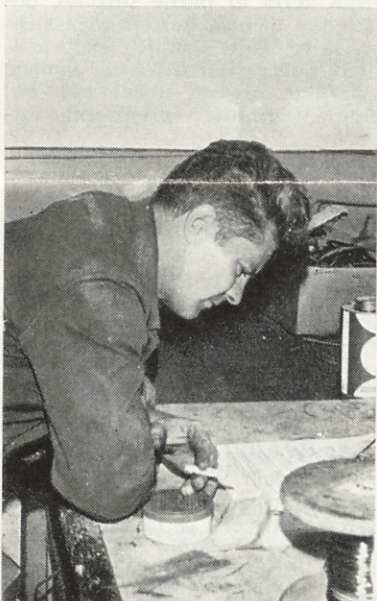
Razliko pokrijemo z izrednim veseljem do glasbe, ki ga ima vsak član orkestra. Nezadostni finančni pogoji pa so zato, ker je v Papirnici Jugoslavija v malem, kar se tiče društev in klubov. Bolje bi bilo, da bi imeli samo enega ali dva, ki bi reprezentirala in res nekaj pomenila, ostalo pa naj bi bilo rekreativnega značaja. Eno pa ne morem v Papirnici oziroma v Vevčah razumeti. To je, da smo kot razmeroma veliko podjetje z velikim številom zaslenih brez primerne dvorane. Vsa kultura se odvija v kriminalni kino-dvorani ob filmih, ali pa v restavraciji ob vinu. Med letom nimamo niti ene primerne proslave ali druge prireditve, orkester pa mora izvajati koncerte v avli šole v Polju. Večkrat se sprašujem ali nismo ob tem standardu potrebni tudi česa iz kulture. Ne vem, ali imajo tisti, ki bi lahko vplivali na to, da bi imeli primerno dvorano, že preveč ali pa premalo kulture.«

»Srečko **ARKO**, ob odsotnosti vodje oddelka ga ti nadomeščaš. Pa to me ob tej priložnosti ne zanima. Včasih si bil dober in aktiven telovadec. Teh v našem okolišu ni več. Ali meniš, da je to prav in kako bi, po tvojem mnenju, lahko to stvar spet spravil v življenje?«

»Res je, da orodnih telovadcev v naši tovarni ni, verjetno pa tudi okoli nje ne veliko. Vzrok zato je kaj preprost. Vzeli so nam telovadnico.

Seveda je to vplivalo na že itak majhno število telovadcev negativno. Tudi jaz nisem bil tega ravno vesel, še manj pa se mi je zdelo to prav. No, ravno pravi čas pa me sprašuješ, kako bi se dalo to ponovno spraviti v življenje. Pred kratkim je namreč šola v Polju dovolila uporabo šolske telovadnice in to enkrat tedensko za ženske in moške in to v večernih urah, ko si skoraj vsak lahko najde kako uro prostega časa. Seveda je ta čas zelo skopo odmerjen, vendar napredek je tu.

Za poživitev te dejavnosti pa bi nujno potrebovali telovadnico, katera bi nam morala biti na voljo več dni v tednu. S tem bi verjetno pridobili tudi še kakšnega starejšega telovadca, da ne govorim o mladini, saj ta pri šolski uri telovadbe ne more izkoristiti orodja tako kot bi ga moral uporabljati orodni telovadec. Saj je tudi tu treba ogromno treninga in dobre volje, da se doseže kak uspeh. Ravno med počitnicami mi je moj bivši trener in sedanjí upokojenec Janez Černe, čeprav je letos na morju praznoval svoj 60-objetnico, povedal, da se v

Srečko Arko

telovadnici še vidimo. Tudi Franci Hribar, konstrukter, pravi, da bi rad napravil še kako sklopko ali veletoc na drogu. Z veseljem pa sprejememo v našo vrsto še ostale, ki so, kot jaz, do sedaj počivali.«

»Janez **VIDERGAR**, da ne bi govorili samo o stroki, pa se ozrimo še na dopustniško življenje. Kje si bil letos na dopustu, kako si se imel in kaj v glavnem počneš ob prostih sobotah in nedeljah?«

»Vsa leta doslej sem z družino letoval v Pineti, letos je bilo pa nekoliko drugače. Žena, mlajši sin in jaz smo bili na Krku, starejši sin pa taboril v Pineti. Moram reči, da je bil to moj najlepši dopust do sedaj. Edino, kar mi je pokvarilo razpoloženje, je bilo ravno v našem domu. Namreč na poti domov sem se mimogrede oglašil še v našem domu, kjer me je presenetil nemogoč odnos upravnice do gostov. Zataknilo se je takoj pri kosilu, prosil sem za dodatni krožnik za sina, pa sem namesto tega dobil vse drugo, samo krožnika ne. Bil sem presečen nad grobim nastopom upravnice, kar sem pozneje izvedel, da to ni bil edini primer. Mislim, da v bodoče ne bi bilo treba takšnih izpadov in da bo potrebno več pazljivosti pri izbiri personale v Pineti. Proste so-

Janez Vidergar

bote in nedelje pa v glavnem preživim tako, da je sobota za delo doma, nedelja pa je odmerjena za krajše izlete v naravo. Tudi čevapčičem se težko odrečem.«

»Stane **DAJČMAN**, delo delavcev v stikališču, ki smo jih včasih imenovali tudi motorne streljaje, se v bistvu le razlikuje od onih v elektro delavnicah. V čem je razlika?«

»Največja razlika je to, da električarju v elektro delavnici odredi delo njegov mojster, obratnemu električarju, oz. stikaličarju pa da delo lahko vsak član tega kolektiva. Razlika je tudi v izvršitvi dela. Električar iz vzdrževanja dobi naročilnico, oz. delovni nalog za določeno delo, nato si preskrbi ustrezajoči material in tako opravi delo, oziroma popravilo kvalitetno. Drugače je z našim delom. Naročilo dela je ustmeno in istočasno, ko se opazi okvara na storju. To okvaro je največkrat nujno odstraniti hitro, da ne nastane zastoj v proizvodnji, oziroma da je ta čim krajši. Zato je to popravilo največkrat izvršeno le začasno. Na reparaturni dar stroja je pa čas okvaro kvalitetno odstraniti.

Skrbeti moramo tudi za pravilno delovanje visokonapetostnih naprav, oziroma stikališč. Manipulacija v samem komandnem stikališču je pa tem lažja, čim boljše je sodelovanje med stikaličarjem in dobavitelji elektro energije. V našem primeru so to: Kalorična centrala Vevče, Hidro centrala Fužine in Elektro Ljubljana.

Razlika je tudi v delovnem času, saj največkrat tudi ob praznikih nismo prosti.«

Stane Dajčman

»Janko **SMREKAR**, komaj četrty teden si v družbi elektrika-
jev. Zakaj si se odločil za ta poklic in kako ti je všeč?«

»Že dolgo sem si želel delati v isti tovarni kot moj oče — papirničar. Lepo se mi je zdelo, ko je

odhajal od doma in se spet vračal ter skrbel za nas. Moja želja je bila, da bi se izučil za kovinostrugarja, pa sem bil prepozen. Sklenil sem učno pogodbo za poklic obratnega električarja. Menda sem s tem še bolj zadovoljen. V tem kratkem času mi je poklic postal všeč. Delo fizično ni težko, zdi pa se mi, da se bo treba marsikaj naučiti in veliko spoznati. Tudi nevarno bo zaradi električnega toka. O nevarnostih sem bil takoj ob vstopu v delavnico opozorjen in poučen. Vsi moji mojstri (v resnici je samo eden op. ur.) me imajo radi in se dobro razumemo. Jaz jih pa tudi spoštujem, ker veliko znajo in jih

Janko Smrekar

bom tudi ubogal. V šolo grem šele januarja. Do tedaj se bom še marsikaj naučil. Upam, da bo v šoli tudi šlo.«

»Karel **BONISEGNA**, ob prostih dnevih naprtaš sebi in sinu nahrbtnik. Zdi se, da je planinarstvo tvoj konjiček. Kaj vse si letos že prehodil in katera tura ti je bila najbolj všeč in kaj je bilo najbolj zanimivo?«

»Kar vesel sem tvojega vprašanja. Rad se odpravljam v hribe. Če vreme dobro kaže res naprtam sinu in sebi nahrbtnik. Dopust preživim v hribih, prav pa pridejo tudi krajši prosti dnevi. Letos sem bil malo bolj zaposlen doma, pa vendar tudi dosti v naravi.

Prehodil sem že zelo veliko. Kar pa je še ostalo, bom pa še, če bom le zdrav. V Kamniških planinah ni poti, ki je ne bi premeril in tudi ne knjige v planinskih domovih, kjer ne bi bilo vpisano moje ime. Ena od najprijetnejših letošnjih tur se mi je zdela ta od Aljažvega doma v Vratih, čez Bukovje mimo podrte karavle čez staro italijansko-jugoslovansko mejo na Kriške pode. Od tu pa na Razor ter pod Prisojnikom na Vršč. V planu imam še Jalovec, obenem z Mojstrovko, če bo le vreme dopuščalo. Ponavadi se podam na pot, za katero vem, da ji bom kos. S seboj vza-

Karel Bonisegna s sinom ob Staničevi koči

mem sina, za katerega me pa glede hoje ne skrbi. Res je, da hodi brez nahrbtnika, ker nočem, da bi zaradi pretežkega bremena na hrbtu zasovražil lepe gore. On nosi le kamero in daljnogled. Glede vprašanja, katera tura mi je najbolj všeč, je pa težko odgovoriti. To je treba doživeti. Vsaka je po svoje zanimiva. Ali zaradi slikovitosti okolice, lepega razgleda, zraka, družbe in še sto in sto faktorjev je, ki vplivajo na doživetja. Ko sem bil drugič na Triglavu, je bilo tako slabo vreme in taka megla, da nisem videl niti deset metrov pred seboj. Dež in mrzel severni veter sta me prisilila, da sem se vrnil na Kredarico, drugo jutro pa zarana proti vrhu. Čeprav malo hladno (-3°C) je bilo vreme prelepo. Jasno, da se je videlo prav do Ljubljane.

Spomine s tur in izletov zapisujem na 8-milimetrskem filmu. Najbolj zanimive stvari me sicer precej stanejo, vendar mi za ta dragi konjiček ni žal, ker upam, da bom na stara leta obujal spomine na mlade dni. Ne smem pozabiti omeniti vrvi, ki jo imam stalno v nahrbtniku za primer, če je treba navezati sina. Zgodilo se je, da mu je spodrsnilo na plaz. K sreči se je po petdesetih metrih neprijetno vožnje po zadnji plati ves prestrašen ustavil na melišču. Zato je od takrat vrv moj stalni spremljevalec. Ko prihajava malo utrujena domov, že na tiho delava načrt za naslednje »potepanje« po gorah.«

»Jožefa **BREZOVAR**, vi ste čistilka v elektro delavnici. Kako se s fanti razumete in kako ste zadovoljni z delom?«

»Vsi naši električarji so dobri delovni tovariši. Kar vidim jih, da držijo skupaj. Vesela sem, da sem tudi jaz med njim. Delo čistilke ni preveč prijetno, vendar zato, ker oni sami pazijo, da delovnega prostora preveč ne zane-marijo. Tako lahko v oddelku vlada red. Pospravljam tudi sanitarije in garderobe pri kovinarski delavnici. Tu pa je včasih malo manj obzirnosti, vendar ne pretirano. Če bom zdrava, bom delala še pet let. Če je človek zdrav, je delati lepo, četudi včasih, zlasti za ženske, malo utrudljivo.«

Jožefa Brezovar

Razgovor z novim direktorjem Papirnice Količevo

KOLIČEVO, SEPTEMBER — Bralcem našega dela smo v zadnji številki obljubili, da bomo o novem direktorju našega podjetja povedali nekaj več v tej številki. Znano vam je, da je zaradi odhoda v pokoj prejšnjega direktorja, delavski svet podjetja na svoji seji dne 22. maja 1972 izvolil za novega direktorja tov. Mira Varška, dolgoletnega direktorja tovarne pozamenterije Trak v Mengšu. Komisija, ki je vodila zapisni postopek, je izmed prijavljenih kandidatov predlagala tov. Varška zato, ker je menila, da poleg formalnih razpisnih pogojev ima tudi druge lastnosti in kvalitete za uspešno vodenje podjetja. Delavski svet je razloge razpisne komisije v celoti sprejel in zaupal vodstvo tov. Varšku.

Miro Varšek

Tov. Varšek je rojen 1929. leta, do sedaj je končal poklicno kovinarsko šolo, tehnično srednjo šolo — strojni oddelek, višjo šolo za organizacijo dela in trenutno je v zaključni fazi študija na visoki ekonomski komercialni šoli, kjer bo diplomiral v začetku prihodnjega leta. Tako široka in raznovrstna izobrazba, ki je sestavljena iz tehničnih, organizacijskih in ekonomskih znanosti, mu daje možnost, da se temeljito poglobi v raznovrstne probleme naše tovarne in jih v sodelovanju z vsemi zaposlenimi uspešno rešuje. Problemov v naši tovarni pa ni malo in tudi niso lahki.

Glede na to, da je do sedaj uspešno upravljal različne odgovorne naloge tako v gospodarstvu kot v političnem življenju, lahko z zaupanjem gledamo v bodoče vodenje naše tovarne. Jasno pa nam mora biti vsem, da brez pomoči in sodelovanja vseh, zlasti pa vodilnega tima, tudi direktor ne bo mogel delati čudeže.

Tov. direktorja smo zaprosili, da nam v zvezi z nalogami in problemi, ki ga čakajo, odgovori na nekatera vprašanja, ki bodo zanimala predvsem člane kolektiva. Direktor se je našli prošnji rad odzval in dal odgovore na naslednja vprašanja:

1. Tovariš direktor, kaj vas je najbolj pritegnilo, da ste se odločili in se javili na razpis?

Odgovor: Papirnica Količevo je poznana kot sodobna stabilna tovarna, tako v naši občini kot izven nje. Ob presoji položaja tovarne sem prišel do spoznanja, da ima to podjetje ob primernih prizadevnosti zaposlenih in smotrnemu odločanju vodenja ter delavskega samoupravljanja velike možnosti razvoja. Sodim, da je Papirnica ena od tistih tovarn v naši občini, ki mora napraviti velik korak v bodočih letih in s tem prispevati h gospodarski moči našega kraja. Te možnosti razvoja in moje želje po ustvarjanju novih proizvodnih zmogljivosti, uvajanju sodobnih dosežkov vodenja podjetij so me privedle do omenjene odločitve.

2. Kakšni so vaši prvi vtisi o tovarni in njenem kolektivu?

Odgovor: Čeprav sem že dva meseca v podjetju, si do danes še nisem ustvaril lastnega mišljenja

o problemih podjetja. Že prve dni so bila na dnevnem redu tako važna vprašanja, da sem imel le malo časa spoznati se s kolektivom in s samo tovarno. Moji vtisi o kolektivu so prijetni, saj na vsakem koraku srečujem ljudi, željo po napredku. Odkrito pa moram priznati, da me nekateri oddelki z zastarelimi tehnološkimi napravami in neprimernimi pogoji dela delno presenečajo.

3. Kateri so po vašem mišljenju sedaj najbolj pereči problemi v podjetju in kako jih mislite reševati?

Odgovor: V vsakem kolektivu obstajajo določeni problemi, tako seveda tudi v našem. Bistveni problem je ureditev odgovornosti na vseh ravneh, tako samoupravnih organov kot posameznih služb in slehernega zaposlenega. Probleme povzročamo ljudje, zato jih moramo logično tudi sami reševati.

Sistem nagrajevanja v podjetju je neurejen in menim, da mora biti analitična ocena delovnih mest čimprej končana, nakar moramo pristopiti k izdelavi novega pravilnika o delitvi OD. Da bi uspešno rešili ta problem, bi bilo prav, da bi že pred izdelavo analitične ocene vpeljali funkcionalno organizacijo dela v podjetju. Bistven problem je tudi, kako čimprej povečati zmogljivost proizvodnje in nuditi kupcem količinsko in kakovostno več naših proizvodov.

Načrtovanje optimalnega proizvodnega programa, prilagojenega zahtevam trga, njegova izvedba in kontrola, nudenje potrebnih informacij vsem koristnikom, predstavlja osnovno nalogo industrijskega podjetja. Zagotovitev vodenega položaja v svoji stroki glede kvalitete izdelkov, ni majhen problem, ki ga že skušamo reševati z rekonstrukcijo KS II in še z nekaterimi drugimi tehnološkimi napravami. Se bi lahko našteval probleme, kar pa nima pomena, saj že naštetih predstavljajo angažiranje zaposlenih v prvem obdobju, s predpostavko, da je bistveno reševati probleme in ne samo odkrivati.

4. Kaj menite o timskem delu in kaj o timu, ki ga imate sedaj v podjetju?

Odgovor: Sodobna organizacija vodenja podjetja ne pozna individualnih rešitev. Danes je delitev dela urejena tako, da so potrebne tehnične, ekonomske, pravne, sociološke in druge vede pri sleherni poslovni odločitvi.

Nemogoče je v enem človeku združiti tako široko področje znanja. Iz tega razloga pa sodim, da je timsko delo tisto, ki zagotavlja uspešno odločanje in vodenje kolektiva. Tim, ki je v podjetju, je po mojem mnenju v redu, od njega pa pričakujem in hkrati zahtevam kar največjo angažiranost pri reševanju obstoječih in bodočih nalog.

5. Naš kolektiv najbolj pestijo medsebojni odnosi in neurejeni problemi nagrajevanja. Kaj menite o tem in kako to urediti?

Odgovor: Materialna stimulacija je osnovni pogoj in upravičena zahteva vsakega zaposlenega. Za optimalni učinek podjetja kot celote so medsebojni odnosi zaposlenih seveda temeljnega pomena. Človek mora poleg materialnega povračila za vloženo delo imeti tudi moralno zadovoljstvo pri uspešno opravljeni nalogi. Odnosi in stremeljenja posameznika morajo biti taki, da vsak zaposleni rad prihaja na delo in z veseljem opravlja naloge, ki jih zahteva posamezno delovno mesto. Prepričan sem, da skaljene odnose povzroča neizpolnjevanje postavljenih ciljev podjetja. Nekateri vidijo vse napake v sosednjem oddelku, svoje pa prepuščajo zgolj slučajnim rešitvam. Obvelja naj načelo, da smo ljudje prizadevni in pošteti, da pa se v to prepričamo, moramo včasih uvajati določene ukrepe in se kontrolirati, pri tem pa spoznamo, da to načelo velja tudi za nas same.

Politika nagrajevanja ni podrejena samo interesom enega podjetja, temveč širšemu okolju. Zaradi tega ne more biti uveljavljeno nekaj povsem lastnega za našo tovarno. Družbeni dogovori o delitvi osebnega dohodka usklajujejo te interese v okviru posameznih vej industrije. Tega dogovora smo se dolžni držati in ga spoštovati, ker smo ga tudi sami sprejeli. Pri izdelavi novega pravilnika o delitvi osebnega dohodka bodo morala biti upoštevana načela o učinkovitosti posameznika. Za večjo odgovornost, večje in boljše opravljeno delo naj bo posameznik bolje nagrajen. Stroji in tehnološke naprave so brez prisotnosti človeka mrtva materiala. Osební dohodki bodo odvisni samo od uspeha našega dela. Zato smatramo sleherni lastnino podjetja kot svojo, ki predstavlja sredstvo za pridobivanje osebnih dohodkov. Najmanjše uničenje tovarniške imovine ali slabo izkoriščanje delovnega časa, slabe odločitve v tovarni predstavljajo odbitno postavko v skupnem rezultatu.

6. Tovarna je tehnično in tehnološko zelo zaostala, kakšne pa so po vašem mišljenju možnosti, da se reši iz te zaostalosti?

Odgovor: Resnica je, da imamo nekatere naprave zastarele. Izhod iz tega stanja bi bil:

- proizvajati več,
- bolje,
- ceneje,
- ustvariti večji dohodek in ga premišljeno vlagati v nova proizvodna sredstva.

V tem tednu bo delavski svet razpravljal o rekonstrukciji tovarne, v katero bomo vložili približno 4 milijarde S dinarjev in sprejel ustrezne sklepe za delno modernizacijo podjetja. Manjkajoča finančna sredstva nam je odobrila kot kredit Ljubljanska banka. Določena je tudi komisija za ugotovitev najboljšega ponudnika uvožene opreme. V času izida časopisa upam, da bodo vse potrebne pogodbe že polnomčne.

Končni izid iz tehnološke zastarelosti pa vidim v novem kartonskem stroju III. Osnovni tehnološki in ekonomski podatki so za tako odločitev pripravljeni, vodimo pa tudi razgovore z ustreznimi domačimi in zunanjimi finančnimi institucijami. V podjetju bo potrebno izdelati in osvojiti dolgošezen program in ga sistematično izpolnjevati.

7. Papirnica Količevo je bila dosedaj znana po plodnem sodelovanju tako v okviru občine kot tudi v okviru panoge in drugih organizacij. Kakšna bo vaša politika v prihodnje?

Odgovor: Družbenopolitične skupnosti predstavljajo tudi delovne organizacije, ena od njenih celic je tudi naša tovarna. Gospodarsko moč — novo ustvarjeno vrednost — skupnosti se pa kaže v dobro organiziranih in ekonomsko uspešnih delovnih organizacijah. Primarna naloga je krepiti osnovno celico družbe — tovarno, ki pa mora prispevati k razvoju kraja v ožjem in širšem smislu, saj so vsi zaposleni člani te skupnosti in koristijo sleherni družbeno pridobitev, ki se končno spet odraža v produktivnosti in zadovoljstvu ljudi v podjetju.

Tovarišu direktorju se za odgovore lepo zahvaljujem in mu želimo obilo uspeha pri nadaljnjem delu.

Milič L.

Francoska oprema za sovjetsko tovarno celuloze

Francija bo dobavila opremo za tovarno sulfatne celuloze v Ust Ilimsku v Sibiriji. Letna kapaciteta bo 500.000 ton. SZ bo plačala s kompenzacijo in sicer s celulozo. (MD)

Vir: Nachrichten für Aussenhandel 134, 13. 7. 1972.

Dolgoletni direktor je odšel v pokoj

KOLIČEVO, SEPTEMBER — S 1. avgustom 1972 je odšel v pokoj direktor Papirnice Količevo tov. Ivo Sonc. Rodil se je leta 1920 kot sin revnih staršev. Tako kot mnogi iz njegove generacije, tudi njegova mladost ni bila rožnata. Nadarjen in marljiv dijak je moral prekiniti študij v gimnaziji zaradi gmotnega stanja svojih staršev in se je izučil obrti. Kot vsi zavedni delavci je tudi sam občutil krivice delodajalcev in tedanjega režima. Kmalu po okupaciji naše domovine se je aktivno vključil v narodnoosvobodilno gibanje in julija 1943 vstopil kot borec v partizane. Tu je pokazal svoje sposobnosti, opravljal funkcije na raznih položajih, med drugim je bil komisar brigade. Zaradi težke bolezni se je v letu 1946 demobiliziral in se v naslednjem letu zaposlil v Papirnici Vevče. Leta 1948 se je zaposlil v Papirnici Količevo kot sekretar. To dolžnost je kasneje opravljal na generalni direkciji industrije papirja in se leta 1950 ponovno vrnil na Količevo. Leta 1954 ga je kolektiv zaradi sposobnosti, marljivosti in priljubljenosti imenoval za direktorja podjetja. To funkcijo je v podjetju opravljal nepretrgoma vse do upokojitve. Pod njegovim vodstvom se je v podjetju marsikaj spremenilo. Spričo možnosti, ki so bile na voljo, je bil v podjetju napravljen korak naprej. Najvažnejše investicije iz tega obdobja so dograditev lepenkovega oddelka, postavitev obratnih kopalnic in garažnega poslopja, postavitev parnega kotla in parne turbine, postavitev novega kartonskega stroja, nove trafo postaje, lesobrusilnice, novega skladišča za papirne odpadke, novega upravnega poslopja, vgraditev premaznih na-

Ivo Sonc

prav v kartonski stroj, opravljenih je bilo nekaj uspešnih rekonstrukcij, uveden skrajšani delovni čas in drugo. To je nekaj uspehov, ki jih je podjetje doseglo pod njegovim vodstvom, sicer pa so uspehi vsem dobro znani.

Tov. Sonca poznamo tudi kot zavednega komunista in aktivnega družbenopolitičnega delavca. V družbenopolitičnih organizacijah in drugih organih je opravljal različne funkcije. Svoja stališča in mišljenja je vedno jasno in javno povedal in po svojih močeh prispeval h gospodarskemu in družbenemu napredku. Aktivno se je vseh tekmovalnih za občinsko prvenstvo, športnih iger papirničarjev, meddruštvenih in sodeloval na raznih drugih tekmovalnih. Želimo mu še mnogo prijetnih in zdravih ter zadovoljnih let, obenem pa mu gre zahvala za vse, kar je prispeval k napredku in razvoju naše tovarne.

-M-

Nadaljujemo s tečaji o varnosti pri delu

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Približno 200 članov kolektiva, ki so zaposleni na raznih delovnih mestih v tovarni, je že opravilo tečaje in izpit iz varnosti pri delu. Ta izpit je po zakonu o varstvu pri delu predpisan in ga mora že iz tega razloga vsakdo opraviti. Ne gre pa toliko za zadostitev predpisa, kot za to, da zavarujemo delavca in delovna sredstva pred obratnimi nevarnostmi in nesrečami pri delu in da ohranimo naša delovna sredstva sposobna še za nadaljnje obratovanje taka kot so. Izpad delovnega časa zaradi nezgod je občuten in se vsem nam tudi neposredno pozna. Tehnološki proces ni odvisen samo od strokovnega znanja, ampak tudi od poznavanja okolnosti. Ena od teh je varno delo.

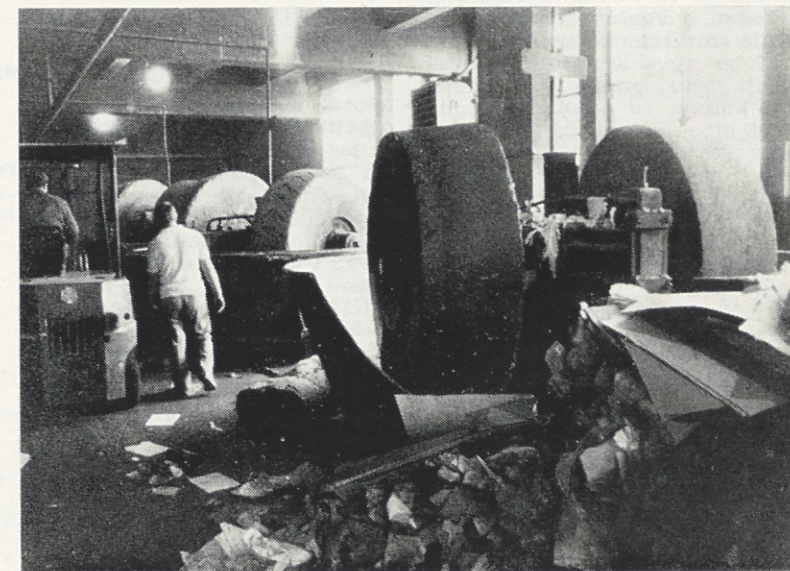
Vsebinska programa, s katerim se bomo na teh seminarjih spoznali,

so osnovna načela varnosti pri delu, zaščita strojev in naprav, vzdrževanje okolja, delovna in osebna higiena, zaščita pred nevarnostmi in zunanjimi vplivi pri delu, nevarnosti elektrike in podobno.

Že prve dni oktobra meseca bomo začeli. Ker so tečaje opravili delavci iz pomožnih obratov, bodo sedaj prišli na vrsto proizvodni oddelki. Predavanja bodo ob ponedeljkih in petkih popoldne glede na to, da je učilnica (sejna soba) ostale dni zasedena s slušatelji poklicne šole za odrasle. Ob zaključku vsakega tečaja bo preverjanje pridobljenega znanja s kratkimi izpiti iz glavnih predmetov.

Udeleženci tečajev bodo z razporedi predavanj posebej obveščeni, da bodo delovni čas lahko prilagodili času predavanja.

S. R.

Vzrok nesreče je...

Ustavna dopolnila in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela TOZD

KOLIČEVO, SEPTEMBER — Jugoslovanska skupnost si že več kot 20 let prizadeva ustvariti sistem, v katerem naj bi delovni človek, neposredni proizvajalec, imel odločujočo vlogo pri urejanju družbenih in drugih zadev. Ta prizadevanja so šla skozi različne razvojne faze od ustanavljanja delavskih svetov podjetij, delavskih svetov ekonomskih in delovnih enot prek samostojnih organizacij združenega dela z značajem pravne osebe in brez tega do temeljnih organizacij združenega dela, kakor jih opredeljujejo letos sprejeta ustavna dopolnila. Osnovni namen vseh teh prizadevanj pa je bil, kako približati samoupravljanje delovnemu človeku in kako ga zainteresirati zanj.

Ceprav je bila politika in smer akcije jasna, pa rezultati dosedanjih prizadevanj niso bili zadovoljivi. V samoupravnih odnosih se je vedno nekaj zataknilo, odnosi med podjetjem kot celoto in njegovimi deli nikoli niso bili čisti, zaradi česar je prihajalo do sporov in nesporazumov. Zlasti pri dosedanjih rešitvah ni bila jasno opredeljena vloga in mesto posameznih delov podjetja, ki so predstavljali zaokroženo tehnično-tehnološko in krajevno celoto.

Do sprejetja ustavnih amandmajev je bilo samoupravljanje urejeno tako, da je bilo podjetje, ne glede na njegovo velikost, glavni nosilec samoupravnih pravic in dolžnosti in je nasproti družbeni skupnosti nastopalo

podjetje kot celota. Tako ureditev je imela negativne posledice na odnose zlasti v tistih podjetjih, ki so imela več različnih obratov, razporejenih na več različnih občinskih ali republiških teritorijev. Ker je podjetje bilo nosilec samoupravnih pravic, je bilo pooblaščen, da svojim delom (obratom, ekonomskim enotam, delovnim enotam in podobno) prepusti ali »podeli« del samoupravnih pravic. Kolikšne in kakšne so bile te pravice, je bilo odvisno od volje centralnih organov upravljanja in nemalokrat od volje centralne uprave.

Ker prenos pravic na delo podjetja ni bil pravno urejen, so ptekale politične akcije o prenosu teh pravic na nižje enote, pri čemer so bila v teh akcijah tudi velika pretiravanja in aktivistična dejavnost. Spomnimo se samo akcij in pritiskov okrog ustanavljanja ekonomskih enot. Politični pritiski so včasih bili tako močni, da smo po podjetjih razbijali tudi take celote na ekonomske enote, ki po svoji naravi niso mogle biti ločene. Take ekonomske enote niso nikoli polno zaživele niti delovale. Močnejši korak pri utrjevanju in uveljavljanju poslovne in pravne samostojnosti ekonomskih enot je bil narejen 1968. leta, ko so bile z zakonom določene oblike ekonomskih enot, ki so se imenovale:

1. Samostojna organizacija združenega dela z značajem pravne osebe.

- družbeni standard,
- kultura in izobraževanje,
- socialno varstvena vprašanja in delovni pogoji,
- organizacijsko kadrovske zadeve (tajnik osnovne sindikalne organizacije),
- obveščanje itd.

O možnih kandidatih naj se vodstva osnovne sindikalne organizacije obvezno pogovorijo z vodstvi družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov v delovni organizaciji, predlog kandidatov posredujejo v razpravo članstvu.

ORGANIZACIJSKO TEHNIČNE PRIPRAVE IN IZVEDBE

— Sklep o sklicu občnega zbora sprejme izvršni organ osnovne organizacije in to najmanj mesec dni pred občnim zborom.

O sklepu je treba na običajen način seznaniti članstvo in občinski sindikalni svet.

— Občnega zbora se lahko udeležijo vsi člani sindikata oz. delegati.

— Udeležencem občnega zbora mora dosedanje vodstvo posredovati gradivo najmanj teden dni pred občnim zborom:

- vabilo
- poročilo o delu
- poročilo o finančno-materialnem poslovanju
- predlog kandidatov za novo vodstvo
- program nalog (vsaj za obdobje enega leta)
- predlog zaključkov.

V celotne priprave na občni zbor je treba vključiti tudi člana občinskega sindikalnega sveta, ki ga je določilo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta.

Tak način obveščanja naj bi predstavljal skromen delež na poti uresničevanja pričakovanj, po katerih naj bi sindikat postal resnična in taka organizacija delavskega razreda ter delovnih ljudi, ki bi pomembno oblikovala politiko in ustvarjalno sodelovala v konkretnem razreševanju odprtih vprašanj v delovni organizaciji. To pomeni, da ne bo glasna le takrat, kadar se z določenim ukrepom in z določeno politiko ne strinja, temveč tudi takrat, ko oblikuje lastno politiko dela s svojim delovnim programom.

Milan Deisinger

2. Samostojna organizacija združenega dela brez značaja pravne osebe.

3. Druge organizacije združene-ga dela.

Te oblike se niso posebno uveljavile, niti za njihovo uveljavitev ni bilo posebnega prizadevanja, ker so se istočasno začele priprave za spremembo ustave, oziroma za sprejem ustavnih dopolnil, po drugi strani pa so v tem času bila zelo močna prizadevanja za integracijo ali združevanjem podjetij, pa bi poudarjanje ekonomskih enot oviralo taka prizadevanja.

Če pogledamo dosedanj razvoj samoupravljanja in njegove oblike, v katerih se je izražala, ugotovimo neko razvojno zakonitost, ki je privedla do temeljnih organizacij združenega dela.

Ustavna dopolnila (amandmaji), ki so bila sprejeta leta 1971, so precej globoko posegla v samoupravni sistem in ga postavila na novih osnovah. Kot temeljno obliko združenega dela ustava prizna temeljno organizacijo združenega dela, ki je nosilec vseh samoupravnih pravic in dolžnosti in v kateri delavci neposredno in enakopravno odločajo o vseh zadevah družbene reprodukcije v pogojih in odnosih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti, pri čemer zadovoljuje svoje osebne, moralne in materialne interese in zadovoljuje osebne in družbene potrebe. Pri tem je neodtujljiva pravica delavcev, da na podlagi lastnega dela v temeljnih organizacijah združenega dela, v katerih se združujejo in v njih delajo, ustvarjajo dohodek in odločajo o njegovi delitvi.

Pogoji za ustanovitev temeljne organizacije združenega dela so določeni v 2. točki XXI. amandmaja in se glasi:

Temeljna organizacija združenega dela je temeljna oblika združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanjih svojega družbenoekonomskega položaja.

Vsak del delovne organizacije (podjetja, zavoda), ki pomeni delovno celoto, v kateri se uspeh skupnega dela delavcev lahko potrdi kot vrednost na trgu ali delovni organizaciji in je lahko na tej podlagi samostojno izražen, imajo delavci pravico organizirati kot temeljno organizacijo združenega dela.

Delavci TOZD v sestavi delovne organizacije imajo pravico svojo TOZD izločiti in jo konstituirati kot samostojno organizacijo na način, ki ga določa zakon.

Z organiziranjem TOZD v sestavi delovne organizacije ali s njeno izločitvijo iz sestava delovne organizacije se ne smejo kršiti pravice delovnih ljudi v drugih delih omenjene organizacije kot celote, ki izhajajo iz medsebojne odvisnosti pri delu ali iz skupnega dela z družbenimi sredstvi in ne enostransko spreminjati medsebojne obveznosti.

Če na kratko povzamemo pogoje za ustanovitev TOZD, so le-ti naslednji:

1. da dela s sredstvi družbene reprodukcije,
2. da pomeni delovno celoto,
3. da se uspeh skupnega dela lahko potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji,
4. da se z organiziranjem TOZD ne smejo kršiti pravice drugih delov delovne organizacije in delavcev v njih,
5. da se ne kršijo interesi in pravice delovne organizacije kot celote,
6. da se enostransko ne spreminjajo medsebojne obveznosti.

Iz ustave izhaja, da delavci imajo pravico, da ustanovijo TOZD, če menijo, da za to obstajajo pogoji, kar ne pomeni, da morajo tudi v vsakem primeru pravico izkoristiti. Ustavnim dopolnilom ne gre toliko za organizacijske oblike samoupravljanja, ampak za njegovo vsebino. Zato

je možno organizirati kot TOZD celotno podjetje, če so v njem zagotovljene ustavne samoupravne pravice.

Ceprav ustavni amandmaji dovoljujejo posameznim delom podjetja, ki so zaokrožena celota, da se lahko ustanovijo kot TOZD in izločijo iz sestava DO, je nujno v vsakem primeru dobro premisliti o smislu in koristnosti delitve podjetja na več TOZD. To zlasti morajo narediti podjetja, ki so na enem kraju in pri katerih se delovni proces prepleta do take mere, da bi ugotavljanje dohodka bilo otežkočeno in bi zaradi tega prišlo do sporov in nesporazumov. Eno takih je tudi naše podjetje.

Bolj pomembno od uveljavljanja formalnih samoupravnih pravic je obstoj podjetja in zagotovitev socialne varnosti zaposlenih na daljši rok. Nespametna delitev podjetja lahko ogrozi obstoj posameznih delov in varnosti zaposlenih v njih ali pa povzroči težave, zaradi katerih je lahko ogroženo celo podjetje.

Do sedaj smo navedli samo pogoje za formiranje TOZD. Ali ti pogoji obstajajo tudi v našem podjetju in ali naj tudi pri nas

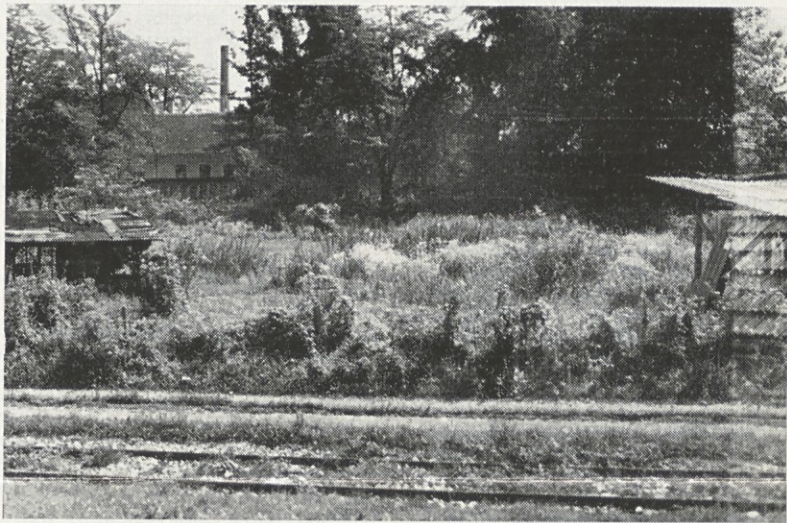
ustanovimo iz posameznih delov podjetja TOZD, naj povedo delavci po oddelkih in se naj o tem odločijo.

Če bi se odločili za ustanovitev več TOZD, potem bi bilo nujno napraviti temeljito študijo o razmejitvi pristojnosti in odgovornosti, o organizaciji podjetja in o medsebojnih odnosih med enotami.

Ceprav v našem podjetju obstajajo do neke mere zaokrožene celote, ki bi lahko bile TOZD, pa po drugi strani so odnosi tako prepleteni, da jih bo zelo težko razmejiti. Zlasti bi se pojavile velike težave pri transportu, pri porabi surovin, pri vzdrževanju obratov in pa pri finansiranju skupnih služb. Posebne ekonomske prednosti pa z razdelitvijo podjetja na TOZD ne bi pridobili, saj lahko uspešno rešujemo tudi v okviru celotnega podjetja tiste probleme, ki zmanjšujejo ekonomski učinek podjetja.

Razen tega je naše podjetje pred velikimi nalogami v zvezi z razvojem in investiranjem, pa bi vsako drobljenje sil, tako materialnih kot človeških, samo zaviralo izvedbo naloge.

Milič

Zapuščen janezijski vrt čaka, da bo dobil novo podobo. Predvidene so nove gradnje

Obletnica našega samostojnega uvoza in izvoza

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Pred dobrim letom se je vodstvo podjetja odločilo, da se registracija razširi tudi na samostojno opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti. Znotraj podjetja je bilo zato odprto delovno mesto referenta za uvoz in izvoz, na katerem delovnem področju naj bi se ta dejavnost odvijala.

Ob prvi obletnici moramo pregledati delovanje tega referata. Kot je vsem članom kolektiva znano, moramo nabaviti iz uvoza pretežno vse kemikalije za premazovanje kartona, večji odstotek celuloze ter večino rezervnih delov, sit in klobučevin. Pretekla leta so nam uvažali tuji uvozniki, katerim smo plačevali 3—5 % uvozno maržo.

Po registraciji pa smo posle začeli zaključevati direktno in tako v letu dni imeli za 2.671.000.— ND uvoza. S tem smo prihranili ca. 100.000.— ND, katere bi morali plačati tujemu uvozniku. Na referatu dela ena sama oseba z letnimi osebnimi dohodki ca. 24.000.— Torej je bila ta odločitev vodstva velika pridobitev za podjetje. V naslednjih letih se bo ta odstotek prihranka še povečal, ker bomo v celoti skušali uvažati v lastni režiji.

Začetne težave niso bile majhne, bilo je veliko raznih problemov, a uspeh vse to premosti.

Ob tej priložnosti se ne smemo pozabiti zahvaliti Papirnici Vevče, ki nam je pomagala prebroditi težave prvih zaključkov.

Težko je bilo to prvo leto, bili smo novinci brez zunanjetrgovinskega strokovnjaka, ki bi nam nakazoval pot. Poleg tega pa je bilo leto 1971, leto nenehnih spre-

memb na denarnem trgu. Veljavni tečaji tujih valut so se spreminjali kar čez noč in tako postavljali vse delo na glavo. Vrstile so se spremembe deviznih režimov, komaj smo se seznanili s prvim, je že stopil drugi v veljavo. Tudi znotraj podjetja je bilo treba premostiti mnogo ovir. Delovanje referata je bilo novo, tuje in nekateri tega nikakor niso mogli sprejeti. Vendar se je vse dalo premostiti in iz dneva v dan so manjše težave.

Ta referat se ne ukvarja samo z uvozom, ampak se preko njega odvija tudi direktni izvoz. Tu se ne smemo pohvaliti z ne vem kakšnimi rezultati, a prvi zametki so storjeni. Direktnega izvoza smo imeli za \$ 22.000.—. Upamo, da bomo ob drugi obletnici lahko ravno tako pozitivno pisali o izvozu kot danes o uvozu. Pri izvozu naletimo ne samo na devizne težave, ampak tudi na težave plaseranja naših izdelkov na tujem tržišču, ki je močno preplavljeno s kvalitetnimi ceninami izdelki naše panoge. Naše cene, kljub temu, da komaj krijejo proizvodne stroške, močno po višini izstopajo pred cenami drugih držav izvoznice. Cene izdelkov so visoke zaradi dragega vnosa vlaknin ter zastarelosti strojev. Druga težava pri tem pa je konjunktura na domačem tržišču in se v proizvodnji ne pazi toliko na kvaliteto, kakršno zahteva zunanji trg. Izvozne probleme bi morale obravnavati poleg strokovnih služb tudi ostale organizacije v podjetju, ker brez povečanega izvoza kvalitetnih izdelkov ne bomo mogli odplačevati anuitet predvidene rekonstrukcije kartonskega stroja II.

-m-

Kalcijev karbonat v proizvodnji papirja

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER 1972. V prostoru pred klejsko kuhinjo, v 2. nadstropju ob tovornem dvigalu za surovine stoji in že obratuje nova naprava za razpuščanje in pripravo kalcijevega karbonata. Marsikdo, ki gre mimo, stroja ne pozna, posebno pa ne laik, ki s proizvodnjo papirja ni neposredno seznanjen. Naprava je nov dosežek pri napredku domače tehnologije. Je plod daljšega strokovnega dela, preizkusov, načrtov, dogovarjanj in stremljenja za čim boljše kvaliteto papirja in cenejšo proizvodnjo. Montažo so izvedle domače delavnice, s predhodnim sodelovanjem konstrukcijskega in energijskega oddelka pod vodstvom laboratorija.

Da bi člane kolektiva s tem dosežkom seznanili, smo naprosili avtorja celotnega dela, diplomiranega inženirja Dušana KOGEJA, da nam bi na kratko opisal celotni postopek. Njemu in pa vsem sodelavcem pa tudi s tega mesta čestitamo k uspehu.

V Papirnici Vevče se zadnje leto vse bolj pogosto proizvajajo papirji polnjeni s kalcijevim karbonatom domačega izvora. Ni odveč, če si na kratko ogledamo, katere prednosti prinaša to polnilo, s kakšnimi novostmi je povezana njegova uporaba in koliko je v zvezi z vsem tem pri nas že razrešenega.

Ko govorimo o polnilu, papirničarji navadno pomislimo na kaolin. Slednji je množično v rabi in dokaj dobro ustreza zahtevam tehnologije papirja. Poglavitna slabost kaolina je v tem, da ga v želeni kvaliteti ni na razpolago povsod tam, kjer se producira papir. (Kvalitetna ležišča »kaolina« so tista, ki vsebujejo čisti mineral kaolinit s čim manj kremena in drugih primesi. Taka ležišča se eksploatirajo samo v Angliji in Ameriki.) Nahajališča manj kvalitetnega kaolina so sicer pogosta, vendar je uporaba takega polnila v papirnicah povezana z nekaterimi neizogibnimi slabostmi, ki obremenjujejo tudi našo proizvodnjo. Spričo redkosti nahajališč ima kvalitetni kaolin razmeroma visoko ceno, zato ni čudno, da sodobna tehnologija proizvodnje papirja intenzivno išče ustrezen nadomestek. Razpoložljivost kalcijevega karbonata v te namene ni nikakršna novost, saj se za nekatere specialne papirje uporablja že desetletja. Posebnosti karbonata kot polnila v specialnih papirjih so izredna belina in praktično zanemarljiva abrazivnost, ki je približno 10-krat manjša od najboljše vrste kaolina, kar pomeni, da je obraba nekaterih delov na papirnih, grafičnih in ostalih strojih za predelavo papirja 10-krat manjša. Nadalje je papir, polnjen s karbonatom, bolj opaciten, porozen in voluminozen, ima pa nižji sijaj ob enaki stopnji gladkosti. Poleg tega uporaba karbonata ne dovoljuje kislosti papirne suspenzije, ki je za klasični način proizvodnje klejenih papirjev nujno potrebna. To je bil ob visoki ceni kvalitetnega karbonata tudi poglavitni razlog, da že splošno znana uporabnost ni prodrla v industrijo bolj množično. Prizadevanja za neprestano izboljševanje kvalitete in uporabnosti papirja so v zadnjem času

privedla do spoznanja, da je klasično klejenje s smolno emulzijo in aluminijevim sulfatom neposredno ali posredno razlog za mnoge pomanjkljivosti papirja. Pojavila so se sintetična klejna sredstva, ki omogočajo doseganje klejenosti papirja iz nevtralnih ali celo alkalnih suspenzij. Posebnosti, ki jih omogoča tako klejenje, so bile v našem časopisu že obravnavane. Najbolj izrazite med njimi so višje mehanske lastnosti tako izdelanih papirjev, s čimer so tehnologiji, ob nižjem vnosu vlaknin, na razpolago izredne pocenitve. Dejstvo, da se opisane možnosti, ki jih nudita uporaba kalcijevega karbonata in nevtralnega klejenja seštevajo, je privedlo do smiselnosti prehoda s področja specialnih na področje množičnih papirjev. Danes je pri tem prehodu od-

ločilna sposobnost osvojitve nekaterih tehnoloških podrobnosti in likvidacija konservativne miselnosti v papirništvu, ki se težko poslovi od starih, dobro preizkušenih metod.

Papirnica Vevče je v tem pogledu že storila nekaj pomembnih korakov. V zadnjih letih je osvojila vse odločilne podrobnosti povezane z nevtralnim klejenjem in razvila lastno tehnologijo proizvodnje kalcijevega karbonata.

Tehnologija, ki je zaščitena pri patentnem uradu, omogoča izdelavo izredno kvalitetnega in v ceni močno konkurenčnega karbonata iz izključno domačih surovin. Industrijska naprava, namenjena za oskrbovanje PS III, je že nekaj tednov v poskusni proizvodnji in zaenkrat v celoti izpolnjuje pričakovanja. Razvoj nove tehnologije je rezultat skupnega dela laboratorija, energetskega oddelka, konstrukcije in delavnic. Popolno izkoriščanje vseh možnosti, ki se nudijo, ne samo za papirne stroje, ampak tudi za premazni stroj in so pri nas vsekakor izvedljive, lahko znižajo sedanje proizvodne stroške za več 100 milijonov na leto, kar spodbuja in opozarja pred oklevanjem. Čas je namreč tisti, ki vse povsod nezadržno spreminja.

ing. Dušan Kogej

Izgotovljen in vrnjen papir — draga surovina

Kako smo oskrbljeni z lesom

MEDVODE, AVGUST — Brez lesa si ne moremo zamisliti papirne industrije, vsaj ne v takem obsegu kot jo poznamo. Morda bo kdo takoj pripomnil, saj je naravno celulozno vlakno tvorna sestavina tudi nedrevesnega rastlinstva! Res je tako. Pa vendar še vedno pridobivanje celuloznih vlaken za papirno industrijo sloni v pretežnem delu na lesu, medtem ko je vse ostalo le dopolnilo, ki služi zahtevam posebnih lastnosti vlaken za manj česte papirje in v druge namene.

Vsak dan imamo opravka s papirjem. Spremlja nas vsepovsod pa vendar tako malokrat pomislimo, da je v glavnem narejen iz lesa oziroma iz njegove sestavine. To tudi ni pomembno za večino tistih, ki ga samo uporabljajo, zavest v nas, ki ga izdelujemo oziroma pripravljamo surovine in proces do njegovega nastanka, pa je vendar drugačna. To še posebej dobro vemo takrat, ko lesa primanjkuje ali ko zaradi slabe kvalitete naredimo manj lesovine oziroma celuloze in še to slabše kakovosti. Naj mi bo oproščeno, če rečem, da se na slabo kvaliteto lesa kar pogosto izgovarjamo,

kadar zaškriplje v proizvodnji. Treba se bo pač navaditi tudi iz slabega lesa narediti dobro lesovino in celulozo, sicer bomo morali zaustavljati papirne stroje. Naj zato naš sloves dobrih papirničarjev izhaja tudi iz izreka, da je dobra kuharica šele tista gospodinja, ki iz »nič« skuha dobro kosilo.

Nekaj nas, ki se ukvarjamo z nabavo lesa in do tistega trenutka, ko v sekalnih in brusilnih strojih izgublja svoje oblike, se čisto ne zavedamo, da bi morda tudi kdo drug rad vedel več o problemih, s katerimi se srečujemo pri vsakodnevnem delu. Za nas so to delovne zadolžitve in niti ne pomislimo, da bi sem in tja lahko ostalim koristno predstavili problematiko, saj bi tako lažje razumeli včasih nerazumljive odločitve in dogodke, tako pri nabavi kot v celotnem procesu nadaljnje obdelave in predelave lesa v lesovino ali celulozo. Da bi postopoma zapolnjevali to praznino, je tokrat naš namen predstaviti polletno realizacijo nabave lesa, ki jo je ustvarila »Gorjana«. Od planiranih 110.000 m³ kolikor smo jih ocenili nabaviti za leto

1972 v gospodarskem načrtu od skupnih izkazanih potreb vseh 4 tovarn, t. j. 120.000 m³, je bilo realizirano v 6 mesecih nekaj več kot 45.000 m³ ali 41%. V tej realizaciji zavzema žamanje 35% vse nabavljene lesne surovine. Glede na to, da smo pri sklepanju pogodb z dobavitelji lesa na domačem tržišču zagotovili le 3.000 m³ lesa manj kot smo predvidevali, zahvaljujoč okoliščinam, da smo za 5.000 m³ povečali količino kvalitetnega topolovega celuloznega lesa, je torej evidentiran primanjkljaj v količini 13.000 m³, ki naj bi se pokrival z uvozom iglavcev iz Avstrije in SZ. Ko te podatke primerjamo z enakim obdobjem leta 1971, smo nekaj na slabšem, saj smo prejeli v celoti 7.000 m³ lesne mase manj, medtem ko pa je % realizacije nasproti pogodbam letos ugodnejši. Primerjava zalog v obeh letih na dan 1. julija pa kaže v tem trenutku na manj zadovoljivo stanje saj so bile le-te za 5.500 m³ manjše, vzeto v vseh tovarnah in so znašale letos 1. julija 25.600 m³, kaj je približno dvainpolkratna mesečna poraba. Da bi lahko realneje ocenili letošnjo polletno realizacijo, smo primorani razčleniti okoliščine, ki so vplivale na dobavo. Z določenimi dejstvi pa smo že tudi v naprej računali.

V preteklem letu se je ugodni konjunkturi na domačem lesnem tržišču pridružila še možnost izvoza, ki so ga gozdna gospodarstva dobro izkoristila in še traja. Pod nazivom gozdnih sortimentov, za katere velja prost izvoz, so gozdna gospodarstva povečala izvoz lesa za 3 x nasproti letu 1971. To se je odrazilo tudi na razpoložljivih količinah tanjšega lesa za papirno industrijo.

Neugodne vremenske razmere so onemogočile normalno proizvodnjo pri eksploataciji gozdov, še posebej pri spravilu lesa. Pomanjkanje kamionov skoraj pri vseh dobaviteljih v času pospešene odpreme bukovine je imelo za posledico zaostajanje v dinamiki dobav celuloznega lesa.

Visoka in dolgotrajna dolgovanja dobaviteljem lesa in žamanja prav tako niso spodbujala dobave Gorjani, še več, trdimo celo, da smo prav zato ponekod zaključili manjše količine kot bi jih sicer ob boljšem plačevanju.

Občutno zmanjšanje smo predvideli pri dobavah žamanja in to: — zaradi pričetka proizvodnje ivernih plošč v GLIN Nazarje, ki je bil eden naših pomembnejših dobaviteljev tako lesnih odpad-

kov, kot manjših količin celuloznega lesa.

Poleg tega so postali njihovi dobavitelji nekatera podjetja, ki so do tedaj dobavljala žamanje Gorjani.

— Podobno konkurenco smo doživeli s pričetkom proizvodnje ISO SPAN zidakov v LIP Bled in »Hoja« Ljubljana, medtem ko se dobava od LIP Slovenj Gradec še nadaljuje, ker so se montažna dela na novi iverki v Otiškem vrhu zavlekla.

In kakšni so izgledi za dobavo v drugem polletju? Kljub temu, da so bile dobave lesa v prvem polletju pod dinamiko in bi morda lahko na tej osnovi sklepali za znaten izpad ob koncu leta, praksa zadnjih let vendar kaže, da je dobava v drugi polovici leta redno večja. Dovolj optimizma pa nam daje tudi dejstvo, da smo od najslabših plačnikov postali eden med prvimi. To pa v današnjih razmerah zelo veliko pomeni, čeprav smo bili primorani tudi pri cenah sprejeti določena odstopanja navzgor oz. sprejeti ostale dražje gozdne sortimente.

Tudi pri odkupu lesnoindustrijskih odpadkov uspevamo bolj kot smo predvidevali. V tem pogledu se bo stanje še izboljšalo, saj Tovarna celuloze Medvode zaključuje z izgradnjo skladišča za sekanice, ki bo mnogo pripomoglo k temu, da se izpad v žamanju skoraj v celoti kompenzira z razpoložljivimi sekanicami.

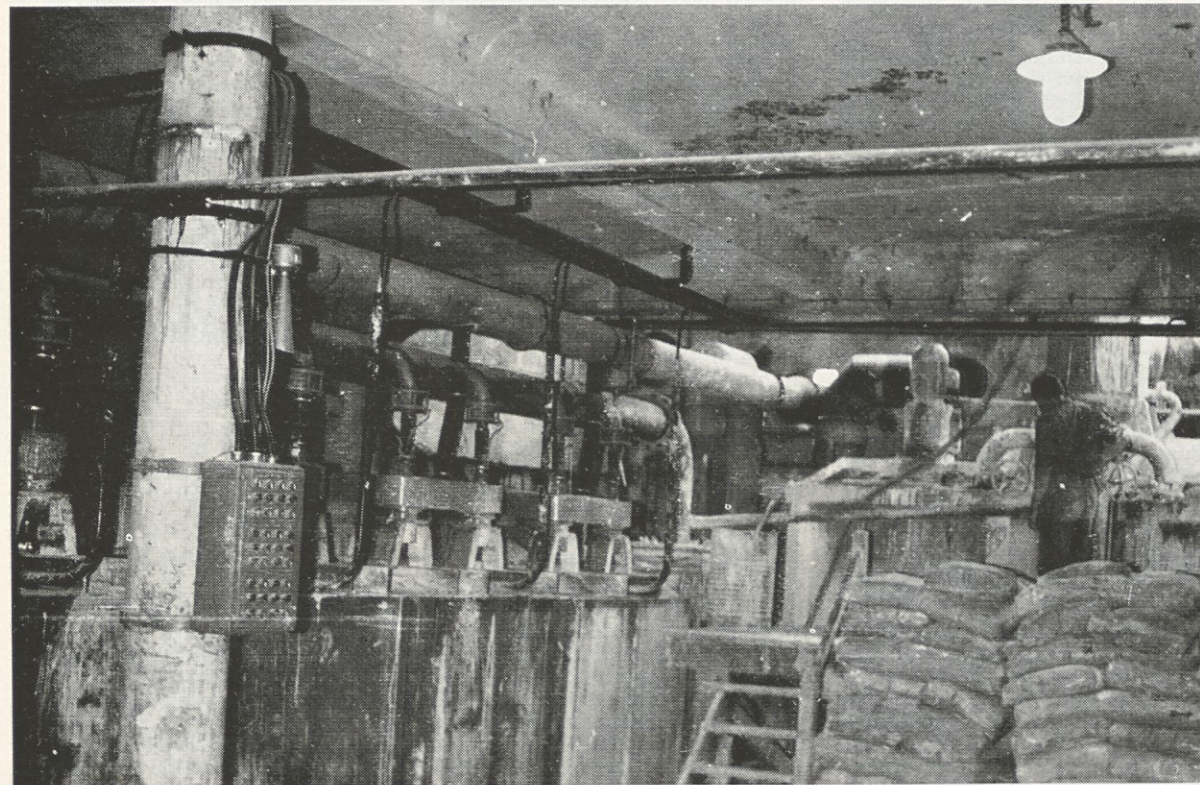
Lahko zaključimo, da ob kolikor toliko normalni zimi in seveda ob nespremenjenih tržnih razmerah, ne bo prišlo do kritične oskrbe z lesom do prihodnje pomladi.

ing. Matevž Barle

POTROŠNJA PAPIRJA IN LEPENKE V VELIKI BRITANiji ZA 5% VIŠJA

V prvih 6 mesecih leta 1972 se je potrošnja papirja in lepenke povečala za 5,2%, medtem ko je bila proizvodnja zaradi zmanjšanja kapacitet (predvsem nerentabilnih) v l. 1971 manjša za 2,9%. Izvoz britanske papirne industrije se je povečal za 16% in je dosegel prvič v zgodovini 5,8% proizvodnje. Uvoz papirja in lepenke v Veliko Britanijo je v prvih 6 mesecih t. l. dosegel 42,6% celotne potrošnje. (TA)

Vir: Financial Times 25834, 18. 8. 1972.

Prva industrijska naprava za proizvodnjo karbonata po lastni tehnologiji

Novo šolsko leto 1972/73

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Prav nič spodbudno ni dejstvo, da se v novem šolskem letu ni vpisal v poklicno papirniško šolo niti en kandidat. Prav v vseh poklicih je čutili pomanjkanje mladine. Tako malo interesa, kot ga je za papirničarstvo pa menda ni nikjer. Kljub številnim in večkratnim oglasom v dnevnem časopisju in v nekaterih lokalnih ni bilo odziva učencev osemletk. Pomagala tudi ni osebnost in druga propaganda. Učence večinoma moti izmenska dela, dalje zakon o prepovedi nočnega dela in neprimernost dela za ženske, zlasti pa to, da v tem poklicu ne obstoja možnost popoldanskega postranskega zaslužka.

Kljub temu pa je pohvaliti prizadevnost zaposlenih papirničarjev, ki hočejo doseči v poklicu večjo stopnjo izobrazbe. Letos bo prve dni oktobra pričel s poukom 2. letnik poklicne papirničarske šole, kjer obiskuje predavanja 15 kandidatov. V tehnično šolo papirničarjev so se vpisali 4 delavci, ki že imajo poklicno papirniško šolo, medtem ko trije obiskujejo že drugi letnik. Nekaj članov kolektiva pridno študira na višji šoli za organizacijo dela ali na višji komercialni šoli. Ugotovljeno

pa je, da tudi taki, ki se na podobne šole vpišejo in začenejo z velikim elanom in dobro voljo, potem pa odnehajo z različnimi motivacijami o brezposelnosti, objektivnih ovirah in podobno. Mnenja pa smo, da pri tem botruje tudi lagodnost in da prekmalu kapitulirajo pred naporom, ki je za izredni študij potreben vsakomur.

Razpisanih je bilo tudi šest prostih mest za vajenska mesta v kovinarski in električarski stroki. Na ta razpis se jih je več javilo, vajensko pogodbo pa sta s podjetjem sklenila le dva, ki sta začela s praktičnim poukom. Eden za kovinostrugarja, drugi pa za obratnega električarja.

Kako najti v bodoče dovolj mladih kadrov za papirničarske in druge potrebne poklice, ki naj bi zasedli ustrezna delovna mesta v proizvodnji papirja, je veliko in pereče vprašanje. Morda bo treba spremeniti politiko nagrajevanja, pospešiti stanovanjsko izgradnjo in jo urediti, da bi stanovanja ostajala pod nadzorstvom tovarne in ne nazadnje, pobrigati se bo treba tudi za izvenpoklicno življenje in dejavnost mladine okoli tovarne in njene okolice.

S. R.

Vrednost uvoza surovin in papirja

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Zadnja leta opozarjajo jugoslovanski strokovnjaki na možnost preorientacije velikega uvoza s konvertibilnega področja. Zaradi deficitarne preskrbe s celuloznim lesom iglavcev so predelovalci pripravljani na uvoz. Največkrat se obračajo k dobavljavcem na zahod. Prednostni pa, ki jih v tem pogledu nudi npr. Sovjetska zveza, so bile do sedaj zanemarjene.

Poleg 70 tisoč ton celuloze iglavcev je med uvoznimi artikli tudi visokokvaliteten papir, ki je potreben v elektrotehniki, razni papirji za embalažo itd. Naša industrija bi lahko prevzela specializacijo in izvoz viskozne celuloze iz bukovega lesa v vzhodno evropske dežele. Tako bi vsaj približno dosegli ravnotežje v aranžmajih med domačo proizvodnjo in porabo na eni strani in uvozom in izvozom na drugi. Po analizah gospodarske zbornice namreč uvoza papirja in kartona resno ogroža domačo proizvodnjo, čeprav je res, da določene proizvode moramo uvažati.

Vrednost papirja, kartona, lepene in iz tega predelanih artiklov se je leta 1965 do predlanskega povzpela do 10,8 milijona dolarjev na 52,4 milijona dolarjev. Tako po vrednosti kot po količini se je te vrste uvoz počel veriti in leta 1970 dosegel 178 tisoč ton. Istega leta je znašal kar 335.206 ton, všteti še uvožen star papir in celulozo iglavcev. Vrednost tega je znašala eno milijardo in 129 milijonov dinarjev.

Med minulim letom je zabeležen začetni uspeh v zmanjšanju uvoza celuloze za 50 tisoč ton starega papirja za 31 tisoč ton. S tem se je tudi vrednost uvoza zmanjšala za približno 125 milijonov dinarjev. Ta premik pripisujejo povečanju domače proizvodnje papirja za 5% in povečanju celuloze, polceluloze in lesovine za 7%. V primerjavi z letom prej je viden napredek v proizvodnji bukovega celuloznega lesa.

Vrednost izvoza papirja je v preteklem letu padla za 25 milijonov dolarjev od 36 milijonov pred dvema letoma.

Iz Ekon. politike

ZASLUŽKI DELAVCEV V SVETU

Iz uradnih statističnih podatkov je razvidno, da so v letu 1970 znašali povprečni bruto mesečni zaslužki industrijskih delavcev, izračunani po kupni moči, v posameznih državah kot sledi (v DM): Portugalska in Romunija 260, Bolgarija 330, Španija 400, Madžarska 405, Poljska 450, SZ 460, Jugoslavija 515, ČSSR 560, Japonska 640, Italija 690, NDR 692, Norveška 760, Francija 870, Belgija 1000, Švica 1.050, Velika Britanija 1.060, Nizozemska 1.110, ZRN 1.165, Švedska 1.520, Danska 1.540, ZDA 1.760. (MH)

Vir: Handelsblatt 158, 17. 8. 1972.

Mlajši člani kolektiva sedaj je čas

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Podjetje je tik pred izgradnjo novega oddelka za oplemenitenje papirja. Ta oddelak bo potreboval približno 45 ljudi s kvalifikacijsko strukturo priučenih, kvalificiranih delavcev s poklicno šolo, do tehnikov itd.

V zadnjih mesecih je prišlo med kolektiv precej novih mlajših delavcev in še bodo prihajali. V šolskem letu 1973/1974 bomo spet pričeli z novo grupo poklicne papirniške šole za odrasle, kjer se učenci menjajo vsaki dve leti, kolikor šola traja. Pogoji za vpis v to šolo so nekaj prakse na delovnem mestu in dokončana osemletka, v izjemnih primerih tudi nepopolna, tedaj je potreben sprejemni izpit. Ker nekateri novinci nimajo te izobrazbe, gotovo pa si bodo želeli pridobiti poklic in uspeti pri natečaju za nova delovna mesta, priporočamo, da si v šolskem letu 1972/73 pridobijo manjkačo osnovno šolsko izobrazbo. Pri delavskih univerzah, bodisi z večernim obiskom šole ali pa dopisno, se da v enem šolskem letu z marljivostjo napraviti tudi po dva letnika. Torej ravno prav do začetka nove grupe poklicne papirniške šole za odrasle.

Po pravilniku o izobraževanju in štipendiranju podjetje kandidatom nudi materialno pomoč, kadrovska služba pa lahko organizira tudi instruktorsko podporo tistim obiskovalcem osemletk, ki bi jim katerikoli predmet delal težave.

Domača prodaja in izvoz

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — V prvem polletju letošnjega leta je bila prodaja na domačem trgu kar za 11% manjša od lanske v istem obdobju. Vzrok temu je bilo povečanje izvoza novih asortimentov in premaznega papirja. Ta način komercialnega poslovanja je narekovalo več razlogov. Eden glavnih pa so devizne obveze, ki jih imamo zaradi zunanjih kreditov za odplačilo dolgov za premazni stroj. Obveze za povečani izvoz pa smo morali sprejeti tudi za kritje uvoza nekaterih kemikalij in drugih surovin, ki jih domača proizvodnja ali ne nudi oz. v premajhnih količinah. Prav tako pa skušamo z uvozom popravljati plačilno sposobnost, ki jo zavira nelikvidnost domačih kupcev.

Vrednost izvoza v prvem polletju 1972 je znašala 1.273.358 dolarjev. Pri tem je konvertibilno težišče udeleženo z 68,48%, klirinško pa z 31,52%. Največ je bilo izvoženih brezlesnih papirjev, nekaj manj pa srednjefinih in premaznih.

Nadaljnje obveze plačila deviznih dolgov bodo terjale še povečanje izvoza v drugem polletju, kar pa bo zelo težko, če bo podjetje hotelo in moglo vsaj delno kriti zahteve domačih kupcev. Na splošno pa je opaziti, da se situacija na zunanem tržišču popravlja, zlasti kar se tiče povečanega povpraševanja, medtem ko se cene le neznatno popravljajo. Na vsak način pa bo treba povečati količine premaznih papirjev.

IZREKI IN MISLI

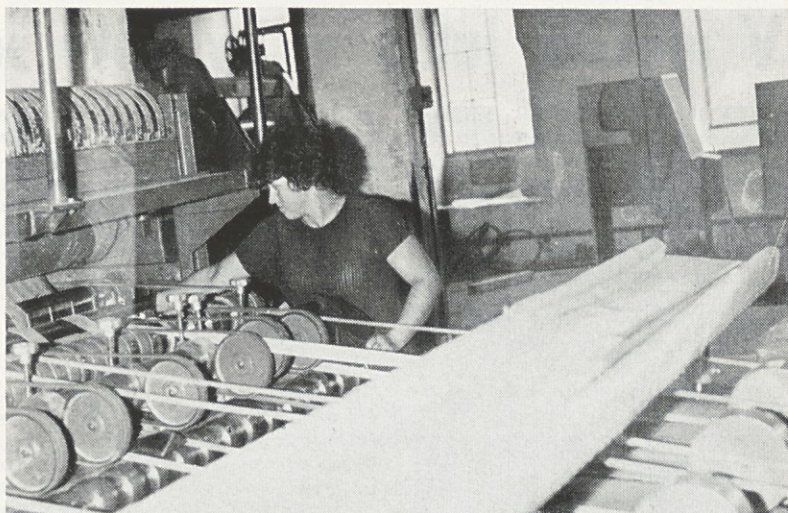
Ljubim tvoj glas, ljubim tvoj smeh, tisti čudoviti izraz obraza, s katerim si me prevzel.

Ljubezen brez poljubov je kot vrt brez rož.

Ljubezen je kakor tir, po katerem vlak ne more več peljati naprej, če je bil tir enkrat samkrat pretrgan na najkrajši razdalji.

Včasih smo bolj srečni, če nas ljubljeno bitje pusti v slepoti, kot, če nam odpre oči.

Bolje je imeti vrabca v roki, kot pa goloba na strehi.

Lepo je pogledati, če je stroj čist. Tudi kvaliteta izdelka to zahteva. Kadar stroj stoji, je treba vzeti krpo in druga čistilna sredstva. Na sliki: pomočnik IV. rezalnega stroja Francka Bricelj pri delu

Nova metoda za izdelovanje papirja

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Na letni konferenci Združenja švedskih inženirjev papirne in celulozne industrije (SZPI) je profesor Douglas Wahren prvič opisal novo metodo za izdelovanje papirja, ki so jo odkrili v švedskem inštitutu za raziskovanje lesa (STFI). Po tej metodi bodo proizvajali papir iz suspenzije vlaken, ki ima 10-krat večjo koncentracijo kot sedaj, ko se normalno dela z 2,5–4% koncentracijo. To pomeni, da se zmanjša količina vode, ki jo je potrebno odstraniti, za okoli 90%.

Nova enota za tvorbo lista mora biti kompaktno grajena, vstavljena pa je v mokri skupini. S tem se gradbeni volumen celotnega stroja občutno zmanjša. Razen tega odpade potreba po dodatnih pomožnih aparatih in cevni vodih in so tako stroški znatno manjši. Skupaj z zmanjšanimi stroški za mokro skupino doseže prihranek vsote investicijskih stroškov za nov papirni stroj. Patent je prijavila firma A. Ahleström OY iz Finske, ki bo v kratkem dala na trg napravo za tvorbo lista za celulozne stroje. Metoda za tvorbo lista na papirnih strojih je še v razvoju, po računih bo prišla naprava na trg najkasneje po enem letu. Glavni del poskusnih del bodo izvedli v laboratorijih inštituta STFI. Papirne vzorce bodo prav tako naredili na eksperimentalnem stroju na inštitutu STFI. Hitrost stroja bo predvsem odvisna od izvedbe po-

gona — oziroma od gramske teže in kvalitete, ter se bo verjetno gibala v mejah 250–400 m/min. Kvalitetne lastnosti papirja pa se povečajo pri zvečani hitrosti stroja. Najprej bodo poskusili izdelati močno leseni papir, kot tudi papir s polnili oz. dvoplastni papir. Spodnjo plast tega papirja bodo izdelali po starem načinu, medtem ko bodo zgornji sloj izdelali s pomočjo nove metode v gramaturi 100 g/m² in jo nanesli v fazi sušenja v sesalnih omarah.

Tako izdelan papir bo imel zelo veliko voluminoznost, odlično lastnost proti raztrganju in odlično površinsko trdnost, tako imenovano trdnost, medtem ko pa bo utežna dolžina nekoliko manjša od normalne vrednosti. Razvoj poteka za sedaj večinoma na področju kartona in tiskovnih papirjev.

Razvojno delo za proizvodnjo papirja in kartona bodo opravili na papirnem stroju na inštitutu STFI, dela na celulozi pa v Hans-Ahlström laboratoriju v Karhulu.

Iz revije Allgemeine Papier-Rundschau

Skopuha sovražijo ljudje le zato, ker ne morejo iz njega ničesar iztisniti.

Ljudje so kot psi: lajati začno brž, ko iz daljave zaslišijo lajež.

Voltaire

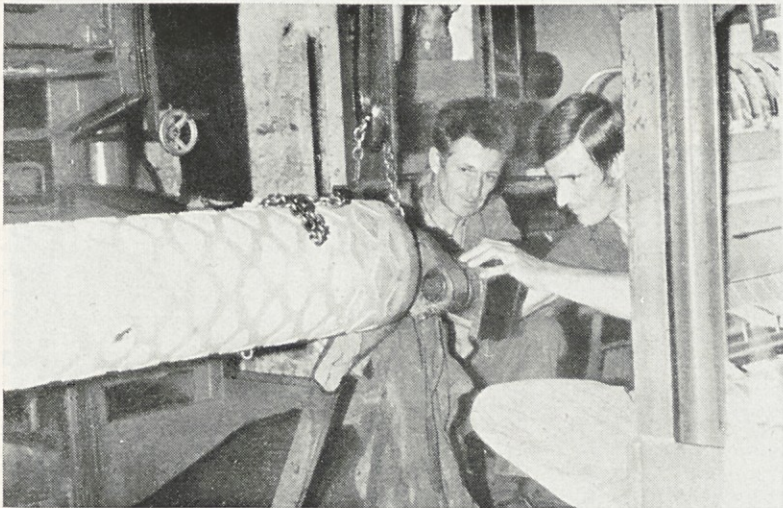
Tuji kamioni (pre)pogosto pred tovarno

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Domači proizvajalci celuloze ne morejo zadostiti potrebam papirne industrije. Največji problem domače nabave je bila tudi v prvem polletju letošnjega leta s preskrbo celuloze iglavcev. Od 4000 ton na kolikor se je glasila pogodba, so nam Medvode dobavile le 2.903 tone. To je seveda delno razumljivo. Tu spet botruje slaba likvidnost. Ker smo

pri domačih dobaviteljih le delno uspevali, je bil v tem razdobju potreben uvoz kar 4.197 ton celuloze. Zanimivo so pa še podražitve, ki so za 47% večje od cen ob koncu leta 1970. Ogrožena je rentabiliteta proizvodnje glede na to, da so bila odobrena številna zvišanja cen surovin z administrativnimi ukrepi, medtem ko so cene naših izdelkov ostale nespremenjene.

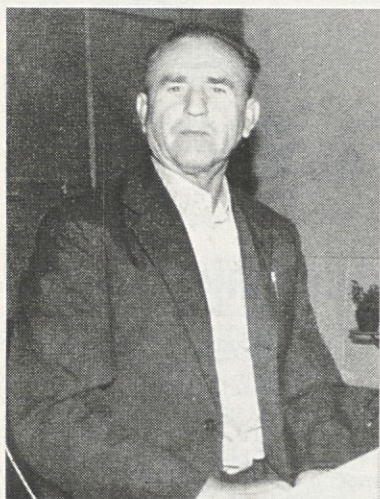
Pripeljali so celulozo iz bližnje Avstrije

Vodja IV. rezalnega stroja Anton Jakac je ugotovil napako pri stikalnici stroja. S ključavničarjem Antonom Perkom bosta napako odstranila

V mesecu juliju in avgustu so bili upokojeni

VEVČE, SEPTEMBER 1972 — Trideset let in štiri mesece je delal pri nas v pripravi snovi **Andrej KAČAR**. Začel je kot nanosilec, kaj kmalu pa napredoval do mlinarja papirne snovi in nazadnje do vodje priprave snovi pri II. in III. papirnem stroju. Izkušen za zidarja je nekaj let pred vstopom v Papirnico delal pri gradbenih podjetjih in v kemični tovarni Moste. Od svojih sodelavcev se je lepo poslovil, kot stro-

Andrej Kačar

kovnjak in delovni tovariš. Invalidnost ga bo sicer ovirala pri pestrem življenju v pokoju, vendar pravi, da bo še malo popotoval po Sloveniji. Dolenjska, Prekmurje in drugi kraji bodo cilj njegovih obiskov. Pa tudi čez mejo se bo napotil h hčerki in zetu, ki delata onstran naše dežele.

Ko smo ga vprašali za dogodek iz njegovega življenja, ki bi bil posebno zanimiv, je pripovedoval, da se je najbolj čutil, kako je ostal pri življenju, ko je padel s 36-metrskega stolpa pri popravilu nekega gradu v bližini Maribora. Po štirih urah nezvesti je vstal in delal naprej. No, smo si mislili, če je takrat tako dobro šlo, bo tudi sedaj, ko je sicer zdrav, še dolgo užival sadove svojega dela, kar mu tudi iz srca želimo.

Justina PERČIČ je pričela kot 16-letna deklica 5. 4. 1937 kot delavka v ročni dodelavi papirja. Priučila se je pri starejših sode-

Justina Perčič

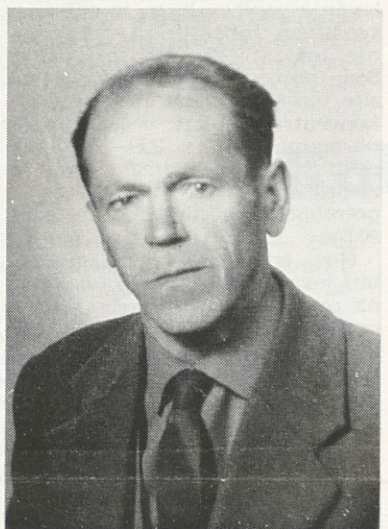
lavkah in opravljala več vrst dela — zavijalka, prebiralka itd. Leta 1963 je prevzela delovno mesto kurirja. Tako smo jo vsako jutro srečavali na avtobusu, ko se je vozila v mesto in urejala kurirske dolžnosti po bankah, združenjih in podobno. V vseh teh letih je svoje delo opravljala točno in natančno. Z zaupanjem je prenašala pošto, vrednostne papirje in denar, da vse je vedno prišlo v prave roke.

Ob odhodu v pokoj smo jo vprašali o njenih načrtih za bodočnost. Nič kaj radodarna ni bila z odgovori. Zato je tudi nismo nadlegovali. Upamo, da bo kot bližna sosedka tovarne še rada po-

gledala, kako kolektivu gre, saj je bila z njim kar celih 35 let in je poleg službenega prenašanja pošte in ostalih pošilk rada tudi privatno ustregla, če jo je kdorkoli naprosil za uslugo. Za to in za dolgoletno delo sodelovanja iskrena hvala z željo, da bi po delovni dobi še ostala vedra ko doslej.

Jakob KEBER se je v papirničarstvu priučil. Že od leta 1945 je bil vseskozi zaposlen na Vevčah, večinoma v oddelkih za pripravo papirne snovi. Vojna tudi njemu ni prizanesla. Od marca 1941 pa do maja 1945 je bil za žico v taboriščih vojnih ujetnikov, kjer je okusil vse strahote tedanjega časa. Kljub vsemu pa je bil vedno vreden in za delo pripravljen. Od svojih ožjih sodelavcev se je ob lepem sobotnem večeru v prijetni družbi poslovil dovolj pristrčno, kar je znak, da so bili odnosi med njim in delovnimi tovariši vedno v redu.

Ob stisku rok se je prišel posloviti in ko je prejel »dobrodošlo odhodnico« je povedal, da kljub dolgoletnemu delu še ne bo miro-

Jakob Keber

val. Seveda bo njegovo delo drugačno. Vrt, priložnostno delo in vnuki, to bodo njegova zabava in razvedrilo. — Da bi le še dolgo trajalo.

Stjepan VIDOVIČ je prišel v tovarno junija 1960. Že takoj ob prihodu je začel z delom v pripravi papirne snovi, v glavnem pri pripravi lepil in polnil. Doma je iz Podturna pri Čakovcu. Pot ga je zanesla v Slovenijo. Pred vstopom v Papirnico Vevče je opravljal tudi gozdarska dela. Ima tu kupljeno stanovanje, v katerem prijetno prebiva s svojo ženo in hčerko. Ko mu ni treba več držati se delovnega reda, bo obdeloval svoj vrtiček, kdaj obiskal rojstni kraj in opazoval življenje okoli sebe. »V tovarni sem se dobro

počutil in bil zadovoljen, sicer ne bi ostal tako dolgo tu. Ljudje smo skupaj držali in dobri so bili,« je dejal ob slovesu. Vse dobro mu želimo.

Stjepan Vidović

Marija RADAKOVIČ je začela z delom 3. 2. 1943. Poleg tega, da se je hitro seznanila z delom na večini delovnih mest v ročni dodelavi papirja, je kmalu prevzela tudi dolžnosti obračunovalke norm, oziroma evidencičarja proizvodnje in odpreme. Nismo pa je poznali samo kot dobro delavko.

Priznanje ji gre tudi kot zavedni aktivistki med NOB, po osvoboditvi pa kot pridni nadarjeni in prijetni kulturni delavki, zlasti na odskih deskah v času aktivnosti tedanjih sindikalnih — kulturno-umetniških društev. Za aktivnost pri delu, pri družbenopolitičnem udejstvovanju, za tovariške odnose se tovarišici Mariji tudi s tega mesta lepo zahvaljujemo in želimo prijetna leta v pokoju.

KRIZA V ITALIJANSKI PAPIRNI INDUSTRIJI

Že v letu 1970 neugoden razvoj italijanske papirne industrije se je v preteklem letu še bolj poslabšal. Koriščenje proizvodnih kapacitet se je znižalo od 75 % v letu 1970 na 70 %. Poraba papirja in lepenke, ki se je v razdobju 1951 do 1960 povečala za 12,75 % letno in v razdobju 1961 do 1969 za 8,87 % letno, se je v letu 1970 znižala za 0,39 %, v letu 1971 pa za 3,68 %. Izgledi za tekoče leto niso ugodni, ker se je obseg naročil v letu 1971 znižal in ni tudi v tem letu nikakršnih izgledov za izboljšanje. Proizvodnja papirja in lepenke se je znižala od 3.448.790 ton na 3.288.341 ton (4,6 odstotka), izvoz se je povečal od 462.522 ton na 505.589 ton. (MH)

Vir: Neue Zürcher Zeitung 206, 29. 7. 1972.

V začetku septembra je radio-klub Vevče obiskala delegacija iz ZSSR. Z našimi člani, radioamaterji, so se pogovarjali o organizaciji klubov pri nas in povedali, kako je pri njih. Delegacijo je sprejel predsednik vevških radioamaterjev tov. Jože Zibert

Oblikovanje pokojninskega in invalidskega sistema v SRS

(NEKATERA MNENJA SINDIKATOV)

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Da bi kot prispevek k javni razpravi preučili nekatera vprašanja novega pokojninskega in invalidskega sistema, je za 5. september sklical predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije razgovor, ki so se ga udeležili še predsednik skupščinske komisije Vinko Hafner, predsednik sekretariata za delo, skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja in drugi.

V razpravi so se oblikovala mnjenja do predlaganih rešitev, ki so zajete v osnutku republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Pozornost so pritegnila predvsem naslednja vprašanja:

POKOJNINSKA OSNOVA

V prizadevanju najti ustrezno rešitev, kako naj se osebni dohodek upošteva pri oblikovanju pokojninske osnove, nakazuje osnutek republiškega zakona tri možne rešitve:

1. da se vzame za pokojninsko osnovo poprečni in dogovorjeni osebni dohodek zavarovanca. Od tega koliko procentov naj se upošteva enega in koliko drugega, je odvisna tudi ostrina tega korektiva (popravka);

2. da se vzame v vsaki kvalifikacijski skupini najvišjo in najnižjo pokojnino in se potem v razmerju obeh upošteva pri tem poprečni mesečni osebni dohodek posamezne kvalifikacijske skupine, določi individualna pokojnina;

3. da se pri odmeri pokojnine vzame regresivna lestvica s tem, da bo odstotek pokojnine manjši pri višji pokojninski osnovi, oziroma višji pri nižji pokojninski

osnovi s tem, da ta razlika ne sme iti pod 5 % in nad 10 %.

V sindikatih soglašajo s takšno politiko, da se pri določanju pokojninske osnove vnašajo korektivi. S tem se bodo vsaj nekoliko ublažile pretirane razlike, ki imajo svoj izvor v pomanjkljivi delitvi osebnih dohodkov, poleg tega pa se bo okrepila socialna varnost upokojencev. Kakšni naj bodo ti konkretni instrumenti pa bo pokazala še nadaljnja javna razprava med konkretizacijo republiškega zakona in aktov samoupravljanja.

UŽIVANJE POKOJNINE MED PONOVO ZAPOSLOTVIJO

Osnutek republiškega zakona predlaga razne variante, kako naj se pokojnina zniža oziroma popolnoma ukine, če se upokojenec ponovno zaposli. V celoti naj bi se pokojnina izplačevala le v primerih, kjer osebni dohodek iz ponovnega delovnega razmerja skupaj s pokojnino ne bi presegal poprečnega osebnega dohodka v republiki, povečanega za 50 %.

V sindikatih se bomo zavzemali za takšne rešitve, ki bodo omogočale medsebojno odvisnost pravice do uživanja pokojnine in osebnega dohodka iz ponovne zaposlitve upokojenca. Pri tem je bilo izraženo mnenje, da bi oba vira dohodkov morali omejiti, vse do možnosti, da pravica do pokojnine počiva (npr. če bi prejemki presegali najvišji osebni dohodek po samoupravnem spoznanju).

VALORIZACIJA POKOJNIN

Mnenja so bili, da se pokojnine še vnaprej usklajujejo z rastjo osebnih dohodkov aktivnega prebivalstva in rastjo življenjskih stroškov.

Število prebivalcev Vevč v 100 letih za 6,7-krat večje

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Od leta 1869 je bilo v naših krajih ljudsko štetje na vsakih 10 let, razen, kadar so to ovirale vojne.

V krajevnem leksikonu Slovenije smo pobrskali za nekaterimi podatki, ki bodo za bralce prav zanimivi.

Očitno je, da se je prebivalstvo na vzhodni strani Ljubljane, tj. na območju sedanje občine Moste-Polje, brez upoštevanja dela, ki spada k mestu, podvojilo. Vendar pa je naraslo le v 36, nazadovalo pa v 25 krajih. Prebivalstvo se je najbolj povečalo v naseljih v pasu ob Ljubljani do Savskih bregov, nazadovalo pa v hribovskih in obrobju, ki je najbolj oddaljeno od Ljubljane.

Poglejmo porast v zadnjih 100 letih. Poseben porast beležimo v devetih krajih. Več kot podvojilo se je prebivalstvo v Hrastju, Kamnici, Sneberju, Sostrem, Spodnji Zadobrovi, Zadvoru, Zgornji Hrušici in Zgornjem Kašlju. Več kot za štirikrat je naraslo prebivalstvo na Fužinah in v Zalogu, devetkrat v Jaršah, enajstkrat v Zgornji Zadobrovi, v Polju pa kar triinštiridesetkrat. Vevče beležijo porast za 6,7-krat. Leta 1869 je bilo v Polju samo 50 prebivalcev, na Vevčah pa 287. Sedaj jih je v Polju že okoli 300, na Vevčah pa okoli 2000.

Zlasti Vevče so »pobrle« precej prebivalcev iz okoliških hribovskih vasi, nekateri pa so se odselili drugam, tako da imajo ta naselja manj prebivalcev kot pred sto leti. Taki primeri so: Besnica pred 100 leti 139 prebivalcev, po sto letih 103, Gabrje pri Jančah 122 — 101, Javor 260 — 168, Malo Trebeljevo 67 — 35, Pance 104 — 51, Šentpavel 95 — 54, Tuji grm 76 — 51, Vnajarjevo 265 — 104 itd.

Kot je iz teh podatkov razvidno, gre industrializacija območja

nezadržno svojo pot naprej, kmetijstvo, sadjarstvo, živinoreja v kmečkih vaseh pa žalostno zaostajajo. Kaj je razveseljivo in kaj ni, se že počasi kaže ob sprehodih skozi kraje.

S. R.

PAPIRNA INDUSTRIJA V ZAHODNOEVROPSKIH DRŽAVAH

Največji zahodnonemški proizvajalec papirja Feldmühle (skupina Flick) je objavil analizo o porabi in proizvodnji papirja in lepenke v zahodnoevropskih državah. Iz analize je razvidno, da se je potrošnja papirja v zahodnoevropskih državah v letu 1970 povečala le še za 3 %, v letu 1971 pa se je prvokrat od leta 1952 dalje znižala. Zlasti se je znižala proizvodnja v Veliki Britaniji in Italiji in to za 6 % oz. 5 %. Vzporedno s potrošnjo se je znižala tudi proizvodnja papirja in lepenke in to za povprečno 2 % na 33,6 milij. ton. Močno znižanje proizvodnje so zabeležili v Veliki Britaniji in to za 11 %, ter se je na tem področju Velika Britanija uvrstila s 4,35 milij. ton za Finsko s 4,39 milij. ton (plus 3 %).

Nato sledi Švedska (4,24 milij. ton, — 3 %), Francija (4,23 milij. ton, plus 2 %) in Italija (3,25 milij. ton, — 6 %). Največji zahodnonemški proizvajalec papirja in lepenke je ZRN s proizvodnjo 5,58 milij. ton (plus 1 %). Najpomembnejši zahodnonemški proizvajalec (v celoti 200) je Feldmühle z deležem v celotni zahodnonemški industriji papirja 13 %, Waldhorm-Anschaffenburg in Hindl. (MH)

Vir: Neue Zürcher Zeitung 213, 5. 8. 1972.

Zima v poletju

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER 1972. — Na Alpiniado v ZSSR so bili povabljeni tudi jugoslovanski alpinisti. Tovariš Albin Vengust, direktor papirnice Vevče, ki je tudi načelnik Gorske reševalne službe, je prevzel dolžnosti vodje odprave jugoslovanskih alpinistov.

Prosilili smo ga, da bi za NASE DELO opisal na kratko svoje vtise in doživetja s te odprave. Vabilu se je rad odzval.

Na Vršiču smo poskušali novo iznajdbo. Prof. Avčin je razkazoval elektronsko napravo, ki naj bi pomagala ponosrečnim v plazovih. Zadnje krpe snega so je male slovo. »Bi šel v Pamir?« me vpraša dr. Potočnik. »Na zlatem krožniku ti je prinesen Pamir.« »To je enkratna prilika,« pravi ing. Segula. Tudi žena Nada je rekla: »Pojdi.«

Na ljubljanski postaji smo v nedeljo 2. 7. jemali slovo od svojcev in prijateljev. Vlaka, ki naj bi nas odpeljal do Moskve, ni bilo, je pač imel 6 ur zamude. Do Moskve smo lenarili in pili čaj. In glej čudež, v Moskvo smo se pripeljali do minute točno in samo nekaj ur kasneje smo se s preobilno prtjago na letališču Domodelovo basali v avion. Toda bili smo petčlanska jugoslovanska alpinistična delegacija in beseda delegacija ima v Sovjetski zvezi nepopisno moč. Jutro me je zbudilo nekje za Aralskim morjem. Gledal sem začudeno skozi okno. Pod nami se niso raztezale neskončne zelene površine, kot smo jih vajeni iz zemljevidov, ampak rjavo rumeni valovi puščavskega peska. Povprašam zaletno stevardeso, če je res pod nami puščavski svet. »Da, Kisilkum je poleg Kara-Kuma največja puščava v ZSSR.« Na letališču v Dušanbeju, glavnem mestu Tadžikistana, so nas pričakali sovjetski alpinisti. Na letališču je bil velik živžav. Ljubljanska avtobusna postaja najbrž ni toliko živahna kot letališče v Dušanbeju. Pastirji z gora in pisano oblečene ženske z otroki so se drenjali v letališčnem poslopju. Tu spoznavam veličino Aeroflota, sovjetske letalske organizacije, ki letno prevozi okoli 50 milijonov potnikov.

Za pet ur smo premaknili naše ure nazaj. Dušanbej je mlado mesto — saj nima niti petdeset let in že šteje kar 340 tisoč prebivalcev. V vsem javnem življenju imajo Rusi prvo besedo: na pošti, policiji, javnem prometu, šoli in povsod, kjer se kaj odloča. Zato se ni čuditi enotnosti sovjetske države.

Po enodnevnem počitku med zbranimi alpinisti 15 sovjetskih

držav in osem drugih socialističnih dežel smo se odpeljali z malim dvokrilcem goram nasproti. Po dobri uri vožnje proti kitajski meji vidimo levo in desno vse višje vrhove z velikimi snežnimi kapami. Letalo se je spustilo na travnato letališče vasi Džirgital. Ob robu letališča je že postavljena dolga vrsta šotorov, ki čakajo na alpiniste. V vasi srečujemo azijske kmete, ki pridno delajo v kolhozu. Vas je kot oaza. Le v vasi raste drevje. Visoki topoli in vrbe srkajo vodo iz množice jarkov in kanalov. Glavni kanal dobiva vodo iz ledeniške reke Musku. Na področju Pamira je tako malo padavin, da samorastno drevje sploh ne raste. Komaj 200—250 milimetrov je dežja na leto. Toliko ga pade pri nas v enem mesecu. Reka Musku je kalna. Obilna je z mivko in blatom, zato ni čudno, da se je ljudje spodaj ob reki tako vesele. Tudi čez polja so speljani jarki. Bujno raste krompir, žita in drugi pridelki.

Iz vasi Džirgital, ki leži na višini 1750 metrov, smo napravili prvi aklimatizacijski pohod na bližnjo 2900 metrov visoko goro. Na vrhu gore so krave mulile bujno travo. Flora je tod izredno bogata in posuta z rumenimi cvetovi. Oranžno pobarvani ptiči se spreletavajo po orjaških steblih rastlin. Južna pobočja so bolj strma in skoro gola. Z vrha smo imeli edinstven razgled na nešteto sneženih vrhov z višinami nad šest tisoč metrov. Med njimi kraljuje Pik Komunizma. Do tja je še dobrih 80 kilometrov.

Naslednji dan sta kot za stavo vozila dva helikopterja opremo in alpiniste na morono ledenika Fortambek. Še enkrat sem šel po vasi. Hiše so grajene iz blata in otroci radovedno opazujejo tujce. Dvorišča in ulice so skrbno pospravljene in čiste. Vsaka ulica ima razpete parole o socializmu, komunizmu in o sovjetskih ljudeh. Vsaj tri spomenike Leninu sem srečal. Pred centralno obrtno delavnico sem si ogledal veliko tablo o stvarnih in planskih podatkih za pretekli mesec. Koliko čevljev so pottemplali, obnovili pet, popravili štedilnikov, ur in še

drugih opravil pa kako skrbno so izračunali vse odstotke. Kmetje in delavci delajo od devetih do štirih popoldan.

Pod večer smo tudi mi vkrcali prtjago in sebe v »vertaljet«, tako Rusi pravijo helikopterju. V slabi uri nas je potegnil do baznega taborišča. Na 3900 metrov smo se izkrcali. Zgrabili smo nahrbtnike in se zagnali v strmino.

Po nekaj minutah nam je zmanjkalo sape. Ni bilo moči pa nismo hlastali za zrakom. Počitek in globoko dihanje nam je pomagalo, da smo postavili šotor. Ponoči mi je nagajal glavobol. Še dva dni sem se malo cunjasto počutil. Čim več sem se gibal, bolj mi je storilo. Aklimatizacijski pohod na kakih 4800 metrov je bil že brez težav.

Mnogo sem fotografiral na barvni film. Pozornost so vzbujale drobne cvetke. Vse rastlinstvo je bilo miniaturno. Na tisoče je bilo planik. Pa kako so dišale po medu! Od časa do časa so svizci pretgali tišino z rezkimi žvižgi. To so nekakšni mali medvedki z lepim rdečkasto rjavim kožuhom. Pogosto so stali na zadnjih nogah in motrili okolico; čim so začutili nevarnost, so s trojnim žvižgom opozorili svoje vrstnike in se hitro skrili v globoke rove.

V lepem vremenu so Rusi svečano odprli Mednarodno alpiniado v čast 50 let ZSSR. Pisane zastave 23 sodelujočih narodov so živahno plapolale v vetru. Skoro 160 udeležencev je strumno pozdravilo dviganje osrednje ruske zastave. To je bilo največje srečanje alpinistov vseh časov na sovjetskih tleh. Vodja čeških alpinistov se je v imenu ostalih socialističnih držav zahvalil za povabilo.

Ponoči je zapadlo kakih 15 cm suhega snega. Toplomer je kazal 6 stopinj pod ničlo, kar dobra zima za začetek.

Ta dan smo se večinoma pripravljali za dvodnevni pohod. Za kratek čas sem šel po ledeniku navzdol. Videl sem svizce, drobne ptice, spreletajoče kavke in močnejše črne krokarje. Kdo bi si mislil, da je na višini štiri tisoč metrov na ledenikih in ledeniških morenah toliko življenja. Z vrhov pa s silnim grmenjem padajo v dolino orjaški ledeni seraki, ki se na trdnih skalnih stenah razbijejo v snežne kristale.

Nekaj manj kot pet ur smo grizli v strmino. V višini pet ti-

Spet sneg v baznem taborišču. V ozadju Pik Korženevska 7105 m, Pik Traube 5203 m in Pik Kirova 6372 m

soč in več metrov sem hodil v ritmu na en korak en vdih in izdih. Pod vrhom smo postavili šotore na sneg pod skalnim grebenom, da smo bili vsaj malo zaščiteni pred hudim vetrom. Ponoči sem zopet imel malo glavobola, ki ni mogel pregnati dobrega spanja v puhasti spalni vreči. Zjutraj sem bil lačen, da nisem mogel dovolj nakuhati jedi in pijače. Po okrepčilih smo šli na vrh Pik Suloev, 5244 m. Za jugoslovanske udeležence je bil ta vrh nov višinski rekord. Na vrhu smo lenarili in uživali v čudovitem razgledu po širnem Pamiru. V dolino smo se vračali po južnem grebenu, ki je bil zelo visoko kopen. Za kopnino je lezlo drobno rastlinje vse do 4800 metrov.

Dnevi so se mi pomešali, torej je podoben nedelji, vem le, da smo bili Jugoslovani dežurni. Lupili smo krompir in čistili korenje, pomivali posodo in pomagali sreči helikopterju, ki je prinesel hrano.

17. 7. smo šli na zadnji aklimatizacijski pohod. Tokrat na Veliki Pamirski plato. Smer je najprej vodila prek ledenika Fortampek. Vzpon po rebu »Burevestnikov« ni bil nič kaj prijeten, ker je smer vodila po osipnem terenu. Višje v rebu v snegu je bilo bolj varno pa tudi nekaj fiksnih vrvi je bilo napetih. Pod samo »Kamelom« so bili precej zahtevni skalni prehodi, nekateri pokriti z ledom. Na nekakšni grbini imenovani »Kamela« smo postavili šotore. Noč je bila prijetnejša, kot pri prvem pohodu na pet tisoč metrov višine. Zjutraj smo se zbudili zopet v novem snegu. Kaj storiti? Po obotavljanju se odločimo za nadaljevanje poti. Zaradi nevarnosti smo hodili v navezah. Sreča, da so pred nami Nemci gazili kakih 30 centimetrov globok sneg.

V zgornjem delu rebra srečamo dva Čeha, ki sta se vračala s Platoja. Poizvedovali smo za razmerami na vrhu. Zaželim si srečno pot. Nenadoma ju ni bilo več videti. Kje sta? Šele po nekaj trenutkih dojamemo, da sta padla v ledeno razpoko. Zaradi novega snega je bila razpoka prekrita in nevidna. Čeha sta hodila nenavazana in skupaj. No, še preden smo začeli z reševanjem, je prvi alpinist bil že zunaj, kmalu zatem pa še drugi. Sreča, da je razpoka bila le dobre tri metre globoka. Smeha in šal na račun Čehov je bilo obilo. Kar lažje smo nadaljevali vzpon.

Pod večer smo prišli na Pamirski plato. Namesto šotorov smo hoteli napraviti snežno luknjo. Hitro smo zadeli na led. Odnehali smo in hiteli postavljati šotore. Noč je bila zelo mrzla. Sosedje so zjutraj namerili 18 stopinj pod ničlo. Jaz sem bil posebno razočaran nad fotoaparatom, ker je enostavno zamrznil. V posmeh se je rodilo čudovito jutro.

Šotore smo pustili postavljene za povratek. Pot čez Plato se je nepopisno vlekla. Četudi je bila skoro ravnina, smo napredovali zelo počasi. Globok sneg in višina nad 5500 metrov sta zahtevala hude napore. Sreča, da smo se opirali na smučarske palice. Štiri ure in še malo smo rabili za bo-

rih nekaj kilometrov ravnine. Sredi Platoja smo se ustavili pri visoki snežni barieri. Začeli smo vrtati sneg in rezati snežne kvadre. Po nekaj urah smo imeli komfortno snežno luknjo. Dolga je bila kakih sedem metrov, široka dobra dva in visoka meter sedemdeset. Snežna luknja je bila topla, varna in prijetna kot mati. Hrana nam je res teknila in spali smo kot bogovi. Pred nami je bil še drugi del Platoja.

Lepo sončno vreme in dober nočni počitek sta olajšala začetek poti proti Prevalu. Še se je vlekla ravnina in tudi rezervna hrana v nahrbtnikih nas je težila. Kmalu smo imeli sonca preveč. Radi bi videli kak oblaček. Sončni žarki so se usmerjali v nas od vsepovsod. Zadnje metre proti Prevalu sem že dvakrat vdihnil in izdihnil za en korak. Višina na prevalu je že okoli 6000 metrov. Od tod poteka smer na Pik Komunizma samo še navzgor po snežnem rebu.

Pri povratku sem še enkrat užival udobje snežne luknje. Noč nas preseneti z novim obilnim snegom. Spet nam zagreni pot preko Platoja. Belorusi, Jugoslovani, Moldavci in Armenci smo bili do ločeni, da gazimo naprej. Jugoslovani smo se dobro izkazali. Zopet smo rabili štiri ure do začetka Platoja. Nato pa čimprej v dolino. Bil sem med zadnjimi, nekaj mi je nagajala noga. Pa še sneg je začel naletavati. Pozno zvečer sem kolovratil prek ledenika. V bazi smo France, Janez, Ludvik, Marjan in jaz odprli steklenico terana.

Na dan vstaje je tabor priredil miting. Vsaka republika naj bi dala kako točko. Nam so predlagali, naj bi zapeli dve partizanski pesmi. To smo bili v škripcih. Nato smo začeli vaditi. Miting je bil v prijetnem sončnem popoldnevu. Nekatere delegacije so s svojimi nastopi presenetile. Naš nastop ni posebno briljiral s pesmima. »Na oknu glej« in »Slovenci kremeniti«. Poželi smo vseeno lep aplavz.

Zopet smo imeli nekaj dni počitka. Pogosto se z Rusi zapletemo v politične debate. V glavnem smo daleč narazen. Izolacija in birokracija sta dejansko ovira za svobodnejšo misel. Rusi še vedno zelo cenijo Stalina, nas pa po partizanski borbi. Vse kar delamo danes, ni sprejemljivo in pravovernost. Alpinisti drugih narodnosti, ki žive z Rusi v isti državi, so mnogi kritizirali vsak po svoje. Tudi Čehi in drugi niso zastajali, celo beseda okupacija je padla.

Odločil sem se, da ne grem na glavni pohod. Dve navezi po dva alpinista bosta bolj gibčni in lažje premagovali vse napore. S seboj sta nesli jugoslovansko zastavo.

Vreme je bilo vseskozi slabo. Skoro vsako drugo noč nov sneg. Naši slabo napredujejo. Marjan ne more naprej in se vrne v bazo. Gorska bolezen ga je tako popadla, da niti čaja ni držal v sebi. Tudi več drugih alpinistov se je vrnilo. Nekatere so morali odpeljati celo v bolnišnico v Dušanbej.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Dva tisoč metrov in več so globoke stene Pamirskega platoja. V sredini v ozadju Pik Komunizma 7495 m

Izlet na Grossglockner

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Protj koncu julija smo začeli zbirati prijave za izlet na Grossglockner. Ker je bila cena zelo ugodna (delno je kril stroške sindikat), je bilo predvideno število udeležencev zbrano že v treh dneh. Za izlet je bil na željo večine določen enajsti avgust.

S strahom smo pričakovali, kakšno bo vreme, saj je prve dni v avgustu kar naprej deževalo. Pa smo imeli srečo...

Tisti petek smo se zgodaj zbrali pred tovarno. Točno ob 4. uri je pripeljal Viatorjev avtobus. Hitro smo se razporedili in že je avtobus brzel mimo Brnikov, čez Kranj proti Jesenicam. Med potjo se je zdanilo in vsi veselili smo opazovali jasno vreme. Občudovali smo vrhove Julijcev, vse rdeče od jutranjega sonca.

Čez Korensko sedlo smo prišli kar mimogrede. Carinik je vodnik samo vprašal, kam gremo in že smo, ne da bi pogledal vsaj potne liste, odšli naprej. Po lepi, a strašno strmi cesti smo se spuščali proti Ziljski dolini, prečkali Ziljo in se skozi Beljaška vrata, mimo Beljaških toplic pripeljali v Beljak. Med vožnjo smo občudovali cvetlice, ki so jih bila polna vsa okna koroških hiš, visoke kmetije na Dobraču pred seboj in vrhove Karavank za nami.

Ob Dravi smo krenili navzgor skozi Bistrico, Paternion, do Spittal. Tu živi menda precej zagriženih Nemcev, ki so se po vojni umaknili iz Jugoslavije. Pri Möllbrücku smo zapustili Dravsko dolino in ob ledeniški rečici Möll (Bela) nadaljevali pot. Pot je hitro minevala, saj nam je vodil med opise krajev in njihovih znamenitosti vpletal tudi šale in tako je bil dobre volje ves avtobus.

Po dolini, stisnjeni med s smrekovimi in macesnovimi gozdovi pokritimi hribi, smo se bližali Winklernu, prijazni vasi s starim stolpom na sredi. Že med potjo smo videli cevi, ki so z vrhov vodile vodo v dolino, kjer je bila elektrarna z največjim padcem vode. Zraven cevi je na vrh, mi-

slim, da se je imenoval Reisseck, peljala zobata železnica.

Kaj hitro smo prišli v Heiligenblut (Sveta kri), odkoder smo že lahko občudovali veličastno špico Grossglocknerja (Veliki klek). V vasi smo zamenjali denar, saj je večina imela s seboj le dinarje. Nekateri so si ogledovali kraj, drugi so odšli na kavico.

Po polurnem postanku smo nadaljevali pot proti cilju — Grossglocknerju. Pri Franz Joseph Haus smo izstopili in šli naprej peš. Večina se je z zobato železnico spustila na ledenik Pastirico. Po stopnicah, zasekanih v led, smo se spuščali do razpoka, po katerih je tekla voda. Ta se zbira ob koncu ledenika in jo potem po ceveh vodijo na drugo, salzbursko stran, kjer so elektrarne. Voda, ki pri teka iz ledenika, je siva in gosta.

Po vrnitvi z ledenika smo šli vsi v trgovino, malo višje ob cesti. Nekateri so kupili spominke, drugi značke, tretji samo razglednice. Čeprav smo bili precej visoko (Franz Joseph Haus 2422 m), je bilo tako toplo, da so mnogi turisti, ki jih je bilo tisti dan res veliko, hodili kar v kopalkah.

Posebna znamenitost so tudi svizci, prijazne rdeče rjave živalice, ki z dvignjenimi prednjimi tačkami čakajo na sladkarije. In koliko jih je!

Sam vrh Grossglocknerja je bil čudovit. Nebo je bilo brez oblaka. Naša spremljevalca, šofer in vodič, sta dejala, da sta imela takoj vreme le enkrat, čeprav sta bila letos gori že najmanj tridesetkrat.

Malo pred dvanajsto smo se vrnili k avtobusu in se spustili

nazaj do Heiligenbluta. Vso pot smo se ozirali in se poslavljali od mogočnega vrha Velikega kleka. V vasi smo si ogledali cerkev, sarkofag s svetim Bricijem, na pokopališču pa knjigo s kovinskimi listi, kjer so vtisnjena imena v okolici ponesrečenih planincev. Med mnogimi je bilo tudi nekaj naših rojakov... V Heiligenblutu smo še kosili in se po dolini Bele spet vrnili do Winklerna. Tu smo zapustili znano pot in se prek 1200 m visokega prelaza Iselsberg spustili v Dravsko dolino. Na zahodu smo lahko videli mestece Lienz. Ob Dravi, ki tu ni bila večja od Kamniške Bistrice, smo se vračali do Möllbrücka in prišli na našo jutranjo pot.

Pri Spittalu smo zavili do Millstattskega jezera, ki je znano po svoji bistri vodi. Tokrat pa je bilo strašno umazano. Vsa voda ob obali je pokrita z nekakšnim rdečkastim sluzom. Kljub temu pa je bilo vse polno kopalcev in izgleda, da jih onečiščena voda ni prav nič motila.

Spet smo se bližali Beljaku, tokrat s severne strani. V mestu smo se ustavili in vsak je odšel po svoje. Beljak je prijazno mesto, skoraj s treh strani ga oblija Drava, je pomembno cestno in železniško križišče.

Mrak se je že spuščal, ko smo se čez Korensko sedlo vračali domov. Bili smo utrujeni, a polni vtisov in lepih slik z izleta.

Tudi nazaj grede nas je neurtudni vodič prijetno zabaval. Ob devetih zvečer smo prišli pred tovarno in vsi smo si zaželeli, da bi bilo še več takih izletov.

ZK

Grossglockner

Planinsko društvo in Velika planina letos

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Letovanje članov kolektiva in planinskega društva Vevče v letni sezoni od maja do septembra 1972:

Mesec	Oseb	Nočnin
maj	28	45
junij	20	67
julij	25	96
avgust	46	216
september	23	96

Tudi v letošnjem poletju je bilo za letovanje v planinski koči na Veliki planini veliko zanimanje. Vsi, ki so si zaželeli oddiha na čistem planinskem zraku, skoraj niso prišli na vrsto. Večina prve dni po razpisu zanemari prijavo,

kasneje, ko pa je čas za letovanje, pa so težave s termini, kajti tistih, ki ne »zamudijo« je vedno več.

V nasprotju s prejšnjimi letovanji, ko smo v »knjigi pohval in kritik« čitali več pohval na račun čistoče in ureditve znotraj in zunaj koče, pa v letošnjih zapisih žal opazimo nasprotno, namreč skoraj dosledno se pojavlja refren — moj predhodnik ni poskrbel za to in ono, kot npr. ostanki jedi se nabirajo oziroma puščajo v shrambi, v kleti, pa celo v kuhinji v posodah, zabojih itd. Podi, okna, sanitarije sem dobil-a le površno očiščeno. Kuhinjska posoda, štedilnik oz. električna pečica je bila še močno zamazana. Smeti — kot npr. razna embalaža od hrane in pijače, razmetane okoli koče, kažejo na površnega obiskovalca itd. itd. Težko je razsojati v takih primerih in iskati »grešnega kozla«??

V mesecu septembru je bila izvedena že vpeljana dvodnevna delovna akcija. Prvi dan je bil pod vodstvom tov. Jeriha, opravljen prevoz gradbenega materiala iz Vevča na Veliko planino, ki se je rabil za namestitev štirih garnitur miz ob koči. Mize sta v prostem času izdelala tesarja Anton Marolt in Franc Grum. Drugi dan pa je bilo generalno

čiščenje v notranjosti koče in postavitve že omenjenih miz okoli koče, ki smo jih izdelali po načrtu generalnega plana ureditve doma na Veliki planini in bodo gotovo koristno služile svojemu namenu. Prostovoljne delovne akcije so se udeležili naslednji planinci: Matija Lampelj s sinom Matjažem,

Franc Jeriha, Drago Delibegovič, Franc Pavlin, Janez Gregorič, Jože Hribar, Anton Marolt, Franc Grum, Babnik Janez, Dane Zapušek, Jože Bezljaj in družine: ing. Franc Jozelj, Angelca Avsec, Ivo Avbelj, Albin Vengust, Pavla Ulčar, Janez Krese, Jože Volčanšek, poleg omenjenih pa je bilo še precej mladih planincev. Ob delovni akciji smo združili koristno s prijetnim in po delu zakurili taborni ogenj ter organizirali prijeten piknik, ki smo mu dodali prav prijetno petje in šale.

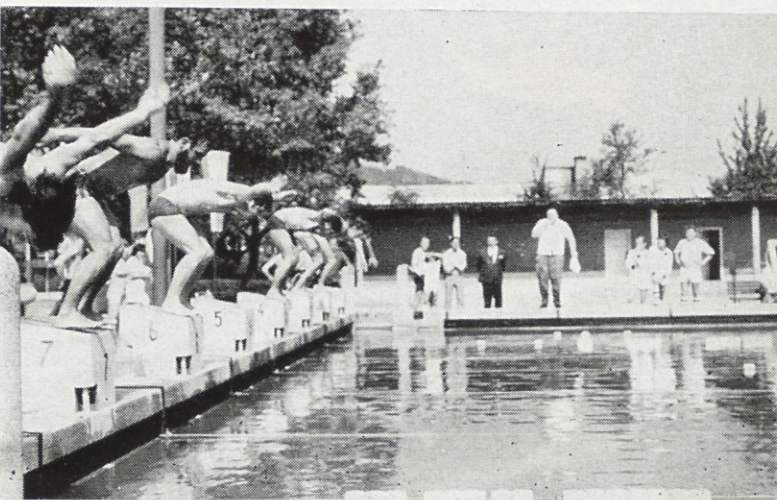
Kot poleti, bo imela kočja tudi pozimi dovolj obiskovalcev. Priporočamo interesentom, da ne zamujajo s prijavi, ko bo čas za to!

J. B.

Športne igre papirničarjev Slovenije

VEVČE, AVGUST, SEPTEMBER — Pravkar so se končale športne igre papirničarjev Slovenije. Vevče so bile letos v dneh 23. in 24. septembra gostitelj ekip iz vseh tovarn slovenske papirne industrije, kjer so sindikalna moštva pokazala svoje moči v mallem nogometu, odbojki, kegljanju, plavanju itd. Več kot 150 športnikov je sodelovalo, kar je za 7 kolektivov — papirničarjev zares lepo število.

V naslednji številki »Našega dela« bomo bralcem postregli s podrobnostmi, izvidi tekmovanj in fotoreportažo celotne prireditve.

Z lanskeletnih športnih iger papirničarjev v Krškem

Dopisujte

V

Naše delo

Zima v poletju

(Nadaljevanje z 9. strani)

Na nedeljo 30. 7. sem z dobrim daljnogledom gledal, kako se je dolga kolona alpinistov vzpenjala proti vrhu Pika Komunizma. Popoldne so na vrhu zavihrale zastave vseh udeleženk alpinade. Uspeli smo. Po dveh dneh so se vračali alpinisti. Res so bili zdelani. Slabo vreme je največ otežilo pot. Le vsak drugi je prišel na vrh. V času, ko smo v Pamiru, je štirinajstkrat snežilo. Tovariš Abalakov, najslavnejši sovjetski alpinist, je dejal: »Trideset let že hodim v Pamir pa še ni bilo tako slabega vremena.«

Za zaključek alpinade sem še pomagal reševati mongolskega alpinista, ki je bil zdrsnil po snegu nekaj sto metrov. Skoro bi se za vse reševalce tragično končalo. Tik pred sestopom na ledenik se je v steni utrgala ogromna skala. Naravnost na nas je letela. Za las smo ji ušli.

Začela se je evakuacija. Prvi dan je še kar šlo. Drugi dan je zmanjkalo bencina za helikopter. Šele tretji dan smo se odpeljali v Džirgital. Čez nekaj ur smo že bili v Dušanbeju. Zelo smo pogrešali hlad ledenika Fortambek. V Dušanbeju so tiste dni namerili 42 stopinj vročine. Na ledeniku je

ostala številna znanstvena ekipa in naši spomini. Vleče me nazaj v kraje, kjer sem preizkušal sebe, koliko veljam in kaj se zmorem. V Dušanbeju so se začele tegobe modernega sveta. Dober mesec se nisem bril. Pa vsako besedo je treba pretehtati, preden jo izustiš. Vseopovsod nas civilizacija omejuje. Čez cesto smeš le na določenem mestu in ob pravem času. Na ledeniku Fortambek smo bili omenjeni s svojimi zmogljivostmi. Le čas in prostor sta bila neomejena gospodarja.

V Dušanbeju smo imeli še dva sprejema in odklonjeno prošnjo, ko smo si zaželeli obiskati Samarkand. Ni bil v planu. V planu pa je bil obisk velikega gradbišča za hidroelektrarno. No, bilo je kaj videti, saj bo četrta po velikosti v ZSSR.

Za konec obiska v ZSSR sem bil razočaran nad izbiro v trgovinah, neprijaznimi trgovkami in zavoranostjo sovjetskih funkcionarjev o neskončni vrednosti njihovega sistema.

Sreča, da vsi slabi vtisi bledijo, lepi pa ostanejo in so vse lepši in močnejši. Pamir ostaja enkrat in vabi na ponoven obisk v poletno zimo.

Albin Vengust

Pravilna rešitev uganke iz 7. št. Našega dela je PAPIRNICAR — KARTOTEKAR

Tokrat se iz Medvod in Količevega ni oglasil noben reševalec naših ugank. Iz Vevča pa so pravilno rešili in bili izžrebani naslednji ugankarji, ki prejmejo

po 10.— din Nadj Tinka, Kogej Cirila in Jozelj Anton
30.— din Ločniškar Karlina
60.— din Babnik Ada

Dejstvo, da imamo sovražnika, dovolj jasno dokazuje, da imamo tudi zasluge.

Börne

Denarja in ugleda si nikdar ne pridobimo, če ju neposredno iščemo. Denar in ugled padeta v naročje kot stranske posledice, če dosežemo neki cilj ali rezultat, ki se ga spleča doseči samega po sebi.

Robert Townsend

Pozabiti na delovnega človeka, pomeni pozabiti na bistvo socializma.

Tito

Črevesni zajedalci

Črevesnih glist je več vrst — pri nas so najbolj razširjene tako imenovane valjaste gliste. Raziskave so pokazale, da dandanes trpita za črevesnimi paraziti dve tretjini človeštva. Črevesni zajedalci ali gliste, kakor jih običajno imenujemo, žive v črevesju svojega gostitelja — človeka. So ena najbolj razširjenih nadiog širokih ljudskih množic, še posebno pri nas. Praviloma jih najdemo pri ljudeh vseh starosti, zato si upravičeno zastavljamo vprašanje, kako naj rešujemo ta socialno-medicinski problem, kako naj poznamo nosilce črevesnih zajedalcev in kako naj preprečujemo, oziroma zdravimo to obolenje.

Gliste se pogosto naselijo v prebavilih človeka. Znamenja glistavosti so nasploh neopredeljena. Pri hujših okužbah prevlađa jejo bolečine v trebuhu, motnje v prebavi, utrujenost, nemirno spanje in živčna razdražljivost. Črevesne gliste povzročajo v prebavilih človeka težave, ki se izražajo kot preobčutljivost, napadi, podobni padavici ali histeriji, krči, znamenja, podobna vnetjem možganskih open itd. Kot tujki v telesu lahko gliste povzročijo še vrsto drugih težav. Bolnik postane nemiren, razdražen, pogosto celo pobit, izgubi sposobnost za koncentracijo na delovnem mestu, zaradi česar lahko pride do nesreč pri delu.

Našteli smo nekaj splošnih znakov, ki nam lahko povedo, da so se v prebavilih naselile gliste. Zanimivo pa je to, da večina bolnikov sploh ne ve, da se je okužila z glistami. Zato se pogosto dogaja, da cele družine dolga leta ali celo desetletje gostijo te neprijetne parazite. Še posebno so ogroženi kolektivi, v katerih žive nosilci teh zajedalcev: otroški vrtci, internati, tovarne, šole. Najbolj so glistam izpostavljeni otroci, ki se okužijo pri dnevnih aktivnostih — pri igri, pri sesanju prstov itd.

Do okužbe pride pretežno skozi usta. Nalezljive oblike glist pridejo v usta s hrano, z umazanimi rokami, s pijačo in z drugimi predmeti, ki pridejo v stik z usti. Se zlasti težko je preprečiti okužbo z jajčeci in ličinkami, ki so zaradi čvrste ovojnice zavarovane pred vplivi okolja. Omenjeni obliki najčesteje najdemo v blatu človeka in nekaterih živali.

Civilizirani narodi nasploh mislijo, da živijo ni težko zavarovati pred okužbo s človeškimi fekalijami. Res je, da sodobne sanitarije in odstranjevanje človeških fekalij v precejšnji meri pomagajo pri preprečevanju okužbe s črevesnimi glistami. Kljub temu pa je znana dolga vrsta primerov, ko so higienski ukrepi odpovedali in je prišlo do množične okužbe. Dejstvo je, da marsikje vrtove še vedno gnojijo s človeškimi fekalijami. Solata je eden najpogostejših virov okužbe, še posebno pri nas. Poglejmo si nekoliko natančneje dve vrsti črevesnih glist, ki sta v naši državi najbolj razširjeni.

1. **PODANČICA** najčesteje napada otroke, ker pa je zelo nalezljiva, se okužba hitro razširi tudi na odrasle v družini. Samica podančice, ki potuje skozi debelo črevo in danko, okrog katere izloča veliko število jajčec (okrog 11.000), povzroča okrog danke srbenje, kar je eden najpomembnejših simptomov. Če jajčeca z umazanimi rokami ali hrano pridejo v usta drugih članov družine, se okužba naglo razširi. Otroci, ki se igrajo po dvoriščih, imajo pod nohti veliko teh jajčec; s sesanjem prstov in dotikanjem ust se tako vedno znova okužujejo. Jajčeca podančice najdemo v hišnem prahu (okužba z dihanjem) po omarah, mizah in oknih. v stranišnih školjkah, v posteljnem perilu. Nasploh jih je največ po spalnicah, tako da je okužbi izpostavljena vsa družina. Iz družine se okužba razširi v otroške vrte, v tovarne, kasarne in druge kolektive. V takih primerih je neobhodno potrebno zdravljenje vse družine, oziroma kolektiva.

Najpogostejši znaki okužbe s podančicami so izguba teka, huj-

šanje, močenje postelje, nespečnost, šklepetanje z zobmi, bolečine v trebuhu, slabost, brunanje in alergične reakcije organizma.

Da bi se obvarovali pred okužbo, si moramo redno umivati roke po opravljanju potrebe in pred jedjo. Med zdravljenjem in še teden dni po njem mora bolnik nositi tesno oprijeto perilo, ki preprečuje, da bi jajčeca podančice prišla v stik z rokami in se tako raznesla. Telesno perilo je treba prekuhati vsak dan, posteljnino, spalne srajce in pizame pa dvakdo trikrat na teden.

2. **NAVADNA ALI VELIKA GLISTA** je prav tako zelo razširjen zajedalec človeškega črevesja. Z njo je okuženih približno 650 milijonov ljudi. Navadna ali velika glista je dolga 15 do 35 centimetrov. Živi v tankem črevesu in se hrani z njegovo vsebino. Samica izleže približno 200.000 jajčec na dan; možnost okužba je zaradi tega zelo velika. Jajčeca se izločijo iz organizma z blatom, se zunaj njega razvijejo v ličinke, pridejo ob ponovni okužbi spet v tanko črevo, prodre skozi njegove stene in potujejo po limfnih žilah in venah v jetra, v spodnjo zbiralno veno, v desno srce in v pljučne arterije. Iz pljuč pridejo v usta in od tam v tanko črevo, kjer se 75 dni razvijajo v odrasle gliste. Ni nujno, da bi bolnik v tej fazi razvoja navadne gliste imel težave. Tisti, ki pa jih vendarle imajo, običajno tožijo o krčih in neopredeljenih bolečinah v želodcu.

Do hudih težav, ki se lahko končajo celo s smrtjo, pride zaradi preseljevanja odraslih glist. Najdemo jih lahko v izbruhani hrani. Zaidejo lahko v nosno votlino in od tam v pljuča bolnika, v žolčevod, v žolčnik ali slepo črevo. Pri preobčutljivih bolnikih se lahko pokažejo znamenja zastrupitve, ki ga povzroči razpadanje poginulih glist. Najpogostejši simptomi so nespečnost, izguba apetita, hujšanje, huda živčna razdražljivost; pri otrocih pa lahko pride celo do zastoja v telesnem in duševnem razvoju.

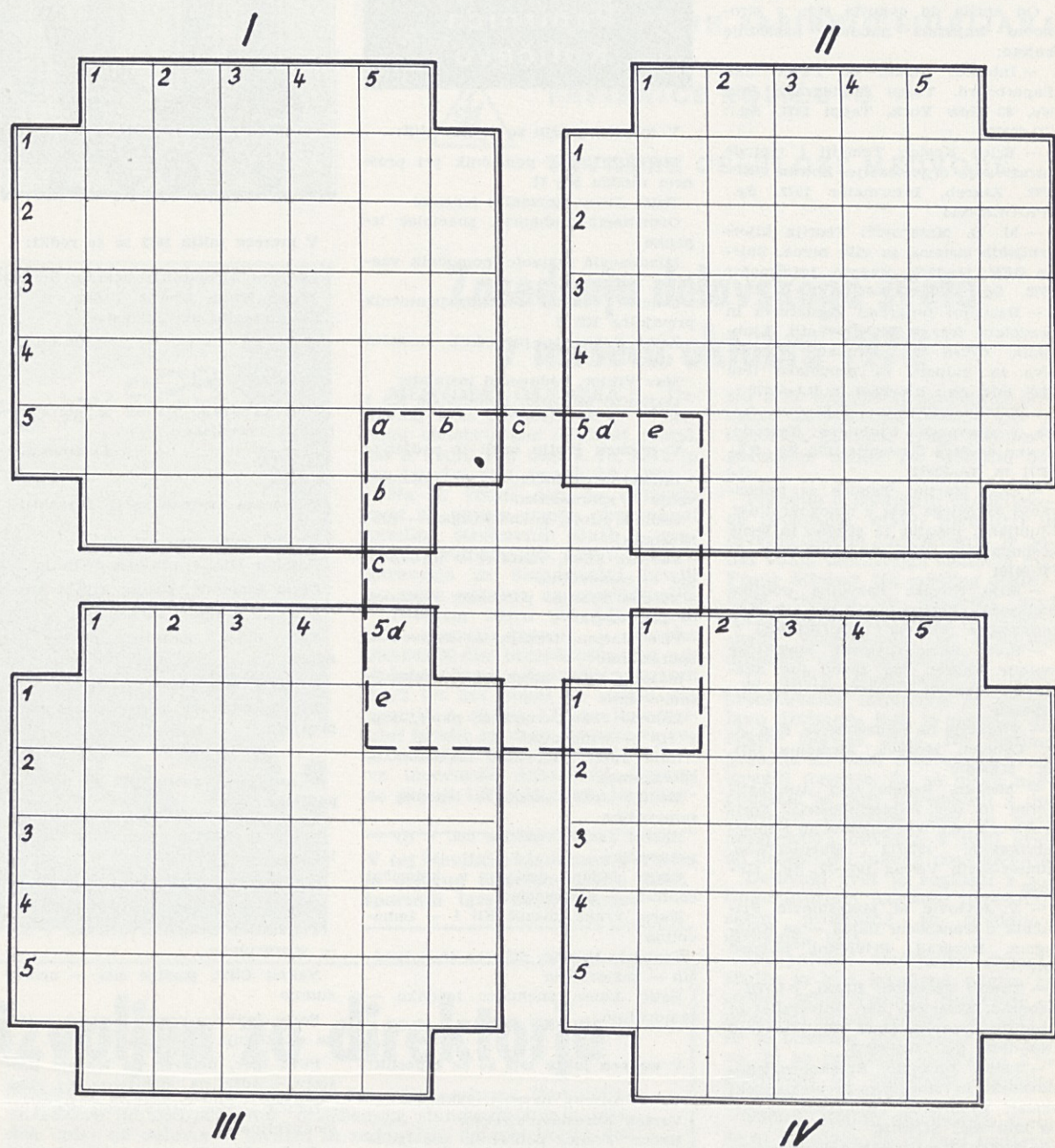
Ogledali smo si dve najbolj razširjeni vrsti iz množice glist, o katerih pa tu ne moremo podrobneje razpravljati. Omenimo le še to, da so pri nas precej razširjene tudi tako imenovane rudarske gliste, bičaste in tako imenovani strongiloides (glista, ki živi v tankem črevesu človeka). Te tri vrste so nekoliko manj pogostne od prvih dveh, vendar pa zato nič manj nevarne.

Omeniti velja še to, da gre v 90 % primerov glistavosti za mešano okužbo, kar z drugimi besedami pomeni, da se v 90 % primerov v človeških prebavilih zaradi najmanj dve, lahko pa tudi pet vrst glist. Povedali smo že, da sta nalezljivi obliki gliste jajčeca in ličinka. Pri zdravljenju črevesnih parazitov moramo torej vplivati na ta dva faktorja, če želimo doseči dobre rezultate.

V minulih stoletjih je bila v rabi dolga vrsta zdravil zoper črevesne gliste, bolj uspešnih in manj uspešnih. Zdravila, ki bi delovala na več vrst glist oziroma na odrasle gliste, jajčeca in ličinke hkrati pa ni bilo. Šele od leta 1967 dalje, ko so Američani odkrili in poslali na tržišče tiabendazol (Mintezol), je zdravljenje črevesnih okužb mešanega tipa uspešnejše. Omenjeni preparat namreč deluje na vseh pet vrst glist, ki smo jih v članku omenili ter na njihova jajčeca in ličinke, kar je nadvse pomembno. Zdravilo lahko dobimo tudi v naših lekarnah, seveda pa se moramo o zdravljenju glist posvetovati s svojim zdravnikom, ki nam bo dal podrobne napotke. Velikega pomena je, da se angažiramo vsi in tako podpremo akcijo za zatiranje črevesnih parazitov pri nas, še posebno pa pri naših otrocih in mladini ter v delovnih kolektivih. In ne pozabimo: če se s črevesnimi paraziti okuži en član družine ali kolektiva, je treba zdraviti vso družino oziroma kolektiv.

dr. med. Ljubo Dorem

POVEZANI MAGIČNI LIKI

Opisi za vsak lik veljajo vodoravno in navpično. Besede v sredini vseh likov so pojmi v zvezi s papirno industrijo.

PRVI LIK: 1. žarni venec okrog meseca, svetniški sij, 2. zadeva, stvar, reč, 3. kraj na Gorenjskem znan po tovarni celuloze, 4. sladki janež, 5. čutilo za vid.

DRUGI LIK: 1. prebivalec znamenitega italijanskega mesta, kjer se vozijo z gondolami, 2. trizložna pesniška stopica z dvema nepoudarjenima in tretjim poudarjenim zlogom, 3. proizvod papirne industrije, izdelan iz več plasti, 4. izredno razgledan človek, znanstvenik, 5. stopničast slap.

TRETI LIK: 1. požigalec iz strasti, 2. slovenski pisatelj, kritik in literarni zgodovinar (Ivan — roman Tolminci), 3. kraj na Notranjskem s tovarno valovite lepenke, 4. češki skladatelj (Bedrich — opera Prodana nevesta), 5. prvi dan meseca pri starih Rimljanih.

ČETRTI LIK: 1. prebivalec v ravninskem svetu, 2. mesto ob jezeru Mead v ameriški državi Nevada, 3. skupno ime za vrsto izdelkov papirne industrije, 4. ime češkega skladatelja Dvoraka, 5. zvezdni utrinki.

MAGIČNI KVADRAT 5 × 5: a) organ hobotnice, b) dvorana za glasbene prireditve, poslopje za koncerte, c) kraj pri Ljubljani z veliko papirnico, d) bajtar, barakar, e) dalmatinsko žensko ime

0 sladkorju, medu, tortah ...

VEVČE, MAJA — Sladkor predstavlja lahko prebavljivo, visoko kalorično hrano. Človek ga rabi predvsem za tvorbo glikogena — snovi, ki hrani srce in mišice. Sladkor mora stalno normalno nihati v krvi v določenem nivoju (80—120 mg %). Predstavlja tudi osnovno energijo možganskim celicam.

Ne glede na to, moramo večkrat omejevati sladkor. To velja predvsem za sladkorne bolnike in za ljudi, ki so nagnjeni k debelosti ne glede na starost in spol. V manjših količinah morajo uporabljati sladkor tudi umski delavci, nadalje ljudje, »ki ne poznajo fizičnega dela«, in človek v zrelem in starostnem obdobju. Vsi ti morajo obvezno zmanjševati dnevno normo in pojesti manj sladkorja v primerjavi z mladimi ljudmi, ki lahko pojedjo tudi 100 gramov sladkorja dnevno.

Že dolgo je znano, da prevelika uporaba sladkorja povzroča kopičenje maščobe v telesu. Posebno živahno se tvori maščoba pri nekontroliranem trošenju tort, slaščic itd.

Velika uporaba sladkorja povzroča zgodnje razvijanje arterio-

skleroze (poapnenja ožilja). Tudi prevelika uporaba sladkorja povzroča povišanje holesterina v krvi (normalno do 240 mg %). Vsak povečan sladkor v krvi povzroča zgodnjo arteriosklerozo. Vse to narekuje, da morajo starejši ljudje znižati sladkor v prehrani. Za starejše ljudi velja pravilo: bati se je posebno: sladkorja, alkohola in pretiranega sedenja.

S tem v zvezi je potrebno omeniti sadje in jagode. Tudi tu je sladkor. Vendar ta sladkor v večini sadja in jagod ni saharoza, temveč ta sladkor predstavlja fruktozo. Posebno dosti fruktoze je v grozdju in jabolkah.

Fruktoza je približno dvakrat bolj sladka kot saharoza in hitro dospe v kri in se aktivno vključuje v številne biokemične procese v raznih tkivih. Opazovanja govore, da fruktoza ne kopira maščob v telesu in ne dviga holesterina v krvi.

Zelo bogat na fruktozi je tudi naravni med, ki ima prednosti pred sladkorjem. Med ugodno deluje na funkcije številnih organov, posebno na jetra in presnovo maščob.

Ker je med zelo kaloričen in vsebuje ca. 2 % saharoze ga ni priporočljivo uporabljati več kot 50—60 gramov dnevno na osebo.

V borbi proti preveliki uporabi sladkorja se lahko poslužujemo zamenjav s ksilitom, sorbitom in seveda s saharinom. Saharin ni redilen in je brez kalorične vrednosti. Številne preiskave po svetu so pokazale, da je neškodljiv in se izloči v urinu neizpremenjen. S saharinom so že od nekdaj gospodinjke sladkale jedi, predvsem zaradi štednje — ker je poceni.

Saharina naj se poslužujejo ljudje, ki so nagnjeni k debelosti in sladkorni bolniki.

Na koncu: Sladkor iz kruha, krompirja, riža, testenin — lije v kri, iz sadja — curlja in iz zelenjave — kaplja v kri.

dr. Boris Moškon

REŠITEV UGANKE

»Dodajanje črk«

I. lik: 1. pastor, Anadir, 3. perkal, 4. Irmino, 5. rignja, 6. nosila, 7. Istran, 8. članek, 9. Andora, 10. raklič — PAPIRNIČAR

II. lik: 1. prostak, 2. Ariadna, 3. preklar, 4. minorit, 5. Janigro, 6. salonit, 7. starine, 8. klanček, 9. Adonara, 10. rilčkar — KARTOTEKAR

Nove knjige v strokovni knjižnici

VEVCE, AVGUST-SEPTEMBER

Od aprila do avgusta smo v strokovni knjižnici nabavili naslednje knjige:

— Internal Sizing of Paper and Paperboard. Tappi Monograph Ser. No. 33 New York, Tappi 1971. Sg.: CP-00239

— Erich Kosiol: Temelji i metode istraživanja organizacije. Zbirka OEP-2/72. Zagreb, Informator 1972. Sg.: IPK/OEP-0015

— M. D. Mesarović: Teorija hijerarhijskih sistema sa više nivoa. Zbirka OEP: 14—15/71. Zagreb, Informator 1972. Sg.: IPK/OEP-00153

— Razvojni programi gozdarstva in predelava lesa v SR Sloveniji. Ljubljana, Zveza inž. tehnikov gozdarstva in industr. za predelavo lesa SRS 1972. Sg.: RA-00069 in RA-00070

— Zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji. Ljubljana, Prirodoslovno društvo Slovenije 1972. Bg.: RA-00071 in RA-00072

— Cokl Martin: Tablice za kubiranje okroglega lesa z mnogokratniki. Ljubljana, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo 1972. Sg.: PR-00098 do PR-00101

— Mijo Novak: Razvojna politika poduzeća. Zbirka OEP-1/72 Zagreb, Informator 1972. Sg.: IPK/OEP-0015

— Boris Petz: Osnovne statističke metode. Zagreb, Izd. zavod Jug. akademije znanosti i umjetnosti 1970. Sg.: PE-00349

— Vibracije na proizvodstvu. Red. A. A. Letavet. Moskva, Medicina 1971. Sg.: ME-0070

— Messen, Regeln und Automatisieren in der Papierindustrie. Fortdruck als dem Wochenblatt für Papierfabrikation 1971/72 Biberach/Riss, Günter-Staib Verlag 1971-72. Sg.: CP-00240

— V. Jevtović, M. Mikašinović: Priročnik o transportu fluida — sa Katalogom. Beograd, Privredni pregled 1971

— Tumin Vsevolod: Ruski, I-II-III Beograd, Kolaričev nar. univerzitet in Produkc. gramof. ploča RTV Beograd 1964—1968. Sg.: RA-00073

— Janko Jurančič: Srbskohrvatsko-slovenski in slovensko-hrvatskosrbski slovar. Ljubljana, Cankarjeva založba 1970. Sg.: SL-00150

— Stojan Cigoj: Odškodninsko pravo Jugoslavije. Ljubljana, CZ Uradni list SRS 1972 Sg.: PE-00355

— Veljko Rus: Odgovornost in moč v delovnih organizacijah. Kranj, Moderna organizacija 1972. Sg.: PE-00354

— Osnove za izrazu programa unapređenja kvaliteta. Beograd, Privredni pregled 1972. Sg.: PE-00350

— Troškovi kvalitete — što i kako. ASOC, Milwaukee 1967. Prevod. Sg.: PE-00352 in PE-00353

— Krajevni leksikon Slovenije. I-II. Državna založba Slovenije 1968—1971. Sg.: LE-00030/1,2

— Slavko Suvajdžić, Radomir Popović: Organizacija i racionalizacija unutrašnjeg transporta. Beograd, Privredni pregled 1969. Sg.: PE-00356

— V. I. Klimov: Hidrotransport v oknih mašinskih proizvodov. Moskva, Izd. Teh. Prom. 1971 Sg.: CP-00241.

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Količevo

V mesecu juniju so se zaposlili:

Merkuzič Jože, pomočnik pri prečnem rezilcu KS II

Batič Janez, snemalec lepenke

Osmanagić Muhamed, snemalec lepenke

Mladenović Milivoje, pomočnik vnašalca v Hy

Omeje - Bokal Stanko, pomočnik previjalca KS I

Savič Petronije, pomočnik vnašalca v Hy

Mav Viktor, vodovodni instalater

Dogančič Milivoje, kolodrobec KS I

V mesecu juniju odšli iz podjetja:

Rihtar Aleksander, glavni računovodja — sporazumno

Osolnik Alojz, kovinostugar — sporazumno

Skornik Silvo, vnašalec v turbopilper — samovoljno

Narobe Franjo, pomočnik stiskalca — samovoljno

Pirc Marjan, transportni delavec — sporazumno

Marenk Nino, snemalec lepenke — samovoljno

Lajović Franc, vnašalec papir. odp. v Hy — samovoljno

Kerč Jože, vodovodni instalater — sporazumno

Hančič Jože, snemalec lepenke — samovoljno

Zabret Janez, vnašalec cel. v Hy — samovoljno

Cerar Milan, delavec v kalorični centrali — samovoljno

Burja Franc, mazač KS I — samovoljno

Tomazin Marjan, delavec na holandc — samovoljno

Batič Janez, snemalec lepenke — samovoljno

V mesecu juliju 1972 so se zaposlili:

Cerar Andrej, obratni električar

Varšek Miroslav, direktor

Mrčun Franc, pomočnik previjalca KS I

Macedoni Alojz, snemalec lepenke

Repnik Matjaž, strojni ključavničar

Marković Dragoljub, snemalec lepenke

Kos Jože, pazilec sita

Zajec Pavel, delavec na holandc

Drole Franc, pomočnik previjalca KS I

Petkič Veličko, kolodrobec v lepenkovem oddelku

Grošel Dušan, pazilec sita KS II

Selinšek Anton, vnašalec v Hy

Lapajne Franc, glavni računovodja

Močnik Mirko, pazilec sita PS I

Razpotnik Franc, delavec na holandc

Boštaj Franc, pomočnik vnašalca v Hy

Podbelšek Mirko, delavec na lesnem prostoru

Barle Janko, pazilec sita

Zupan Marjan, strojni ključavničar

Muslin Smail, delavec na lesnem prostoru

Gričar Anton, delavec na lesnem prostoru

Hrvač Đuro, pomočnik vnašalca v Hy

Lipovšek Branko, kolodrobec v lepenkovem oddelku

Osolnik Miran, pazilec sita

Jeraž Janko, pazilec sita KS I

Cerar Peter, strojni ključavničar

Hančič Valentin, delavec na lesnem prostoru

V mesecu juliju 1972 so odšli iz podjetja

Burja Janko, delavec na holandc — samovoljno

Sarč Karl, pripravljalec polnil in lepil — upokojen

Korošec Boris, delavec na holandc — samovoljno

Gorta Martin, vnašalec lesovine v Hy — samovoljno

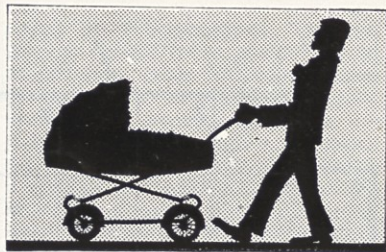
Strukelj Franc, kolodrobec v lepenkovem oddelku

Močnik Mirko, pazilec sita v PS I — samovoljno

Macedoni Alojz, delavec v lepenki — odšel v poskusni dobi

Selinšek Anton, vnašalec v Hy — samovoljno

Osolnik Branko, delavec v KC — samovoljno

V mesecu juliju 1972 so se rodili:

Dolencu Zvonimiru hčerka Renata

Koren Majdi hčerka Urška

Srša Stanku sin Stanislav

Cestitamo!

Poročili so se:

Peterka Franc III se je poročil z Lenček Frančiško

Cestitamo!

V mesecu avgustu so se zaposlili:

Majdič Jože, pazilec sita

Potokar Matija, pravnik podjetja

Cerar Stane V., strojni ključavničar

Peterka Branko, pazilec sita

Zaje Janez, pomočnik sušilca lepenke

Petek Franc, pazilec sita

Toman Branko, delavec na lesnem prostoru

V mesecu avgustu 1972 so odšli iz podjetja:

Kraševac Martin, pomočnik sušilca lepenke — upokojen

Podboršek Janez, zidar — upokojen

Sonc Ivo, direktor — upokojen

Trifunović Dragotin, delavec v KC — sporazumno

Nakrst Ciril, pazilec sita — sporazumno

Barle Janko — pazilec sita — odšel na odsluženje voj. roka

Peve Igor, delavec na lesnem prostoru — odšel na odsluženje voj. roka

Hančič Anton, kolodrobec KS I — samovoljno

Gerčar Marcel, strojni ključavničar — odšel na odsluženje voj. roka

Cerar Janez, stroj. ključavničar — odšel na odsluženje voj. roka

Mali Vinko, sušilec lepenke v avt. sušil. kanalu — upokojen

Prelovšek Milan, strojevodja KS I — izključen iz podjetja

V mesecu avgustu 1972 so se rodili:

Videgarju Srečku sta se rodila sinova Ciril in Metod

Burja Slavku hčerka Sonja

Dorniku Karlu sin Karl

Peterki Francu III hčerka Karmen

Prelovšku Francu II hčerka Ilena

Semprimožniku Cirilu hčerka Mojca

Prelovšku Srečku hčerka Sabina

Cestitamo!

Poročili so se:

Potočnik Martina se je poročila z Osolinom Antonom

Cestitamo!

Tovarna celuloze Medvode

V mesecu juniju so se zaposlili:

Cehić Smail, nakladalec lesa in žamanja

Narobe Franc, kurjač-ključavničar

Abdić Ibrahim, nakladalec lesa in žamanja

Gučanin Žarko, II. pomočn. strojevodje izžemal. stroja

Vidović Srečko, nakladalec lesa in žamanja

V mesecu juniju so odšli iz podjetja

Velagić Ramo, izključen

Kurumeli Halit, samovoljno

Makolli Nezir, samovoljno

Gaber Marija, delavčeva odpoved

Tehovnik Ivan, samovoljno

V mesecu juniju so se zaposlili:

Turk Dušan, pomočnik belilca

Jamnik Franc, pomočnik belilca

Marković Milislav, razkladalec surovin

Mazreku Kadri, nakladalec lesa in žamanja

Mazroku Musli, razkladalec surovin

Stojanović Rade, nakladalec lesa in žamanja

Dušić Slavica — pripravnik-administrator splošne službe

V mesecu juniju so odšli iz podjetja:

Omeje Slavko, v JLA

Osmičević Salih, samovoljno

Cehić Muradif, samovoljno

Mazreku Kadri, samovoljno — v poskusni dobi

Mazreku Musli, samovoljno — v poskusni dobi

Avdić Esad, samovoljno

Vukačić Petar, samovoljno

Straka Djuro, samovoljno

Avdić Ismet, samovoljno

Plešec Anton, upokojen

Stojanović Rade, samovoljno

Cestitamo!

Poroki:

Dipl. ing. Poženel Riko se je poročil z dipl. pravn. Batič Tatjano

Ref. za toplot. tehn. Skulj Drago se je poročil z Angelco Sušnik

Cestitamo!

V mesecu avgustu so se zaposlili:

Smolec Slavko — ključavničar

Deželak Janez, dipl. ing. stroja. — vodja vzdrževanja in energetike

Simić Ivan, nakladalec lesa in žamanja

Poljanec Franc, razkladalec surovin

Imočanin Serif, nakladalec lesa in žamanja

Radman Tode, nakladalec lesa in žamanja

Jelica Dragan, nakladalec lesa in žamanja

Hadić Asim, nakladalec lesa in žamanja

Panić Simo, nakladalec lesa in žamanja

Cestitamo!

V mesecu avgustu so odšli iz podjetja:

Novak Stanko — v JLA

Zuravlev Stanko — samovoljno

Abdić Husnija — samovoljno

Abdić Serif — samovoljno

Fertin Karel — upokojen

Cestitamo!

Rojstva:

Skvarč Bogdanu, avtomehaniku, se je rodila hčerka Barbara

Cestitamo!

Poroka:

Poročil se je Jenko Franc, ključavničar

Cestitamo!

Odšli v juniju:

Grum Francka, upokojena

Habić Ivan, upokojen

Rojšek Alojz, upokojen

Zupančič Franc, upokojen

Pirnat Blaž, upokojen

Radulović Andjelo, odšel v poskusni dobi

Sedmak Anton, samovoljno zapustil delo

Stojanović Aleksander, odšel v poskusni dobi

Zlatković Zoran, samovoljno zapustil delo v poskusni dobi

Kvrgić Hamdija, lastna odpoved v poskusni dobi

Krašovec Matevž, samovoljno zapustil delo

Vidović Stjepan, upokojen

Potočnik Martin, umrl

Jančar Anton, lastna odpoved

Prišli v avgustu

Stanojević Jovan, razkladalec

Milosavljević Branko, snemalec lescovine

Radulović Milorad, razkladalec

Radulović Krsta, razkladalec

Stanić Vojislav, razkladalec

Bracanović Slobodan, vnašalec

Kiridžić Dimitrije, vnašalec

Spasojević Mile, razkladalec

Gashi Murtez, razkladalec

Kudra Boško, razkladalec

Lovrić Dragan, II. pom. dodel. stroja v prem. odd.

Kotar Albina, snažilka

Djurić Dragan, pospravljalac izmeta

Lorček Drago, pom. zavijača prem. papirja

Kumar Peter, vnašalec

Zulfaj Ramiz, pospravljalac izmeta

Odšli v avgustu:

Kocjančič Anica, lastna odpoved

Perčić Justina, upokojena

Keber Jakob, upokojen

Pršić Eniz, odšel v poskusni dobi

Katan Ivan, lastna odpoved

Kačar Andrej, upokojen

Rakić Stevan, odšel v JLA

Pere Mirko, samovoljno zapustil delo

Džimrić Obrad, odpuščen v poskusni dobi